היינט 10 זייטען

פרייז 15 גראשען

RAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

נייער פאלקסבלאט

15-טער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג פ׳ וארא כ״א טבת תרצ״ז | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | Łódź, Poniedziałek, 4 stycznia 1937 | № 3

א רעגולערע מלחמה
ווערט צוגעגרייט אויף די שפאנישע וואסערן

פראנקרייך און ענגלאנד גרייטען זיך צו שיקען קריגס-שיפען. — אויפשטענדיגע בעשאסען אנ׳ענגלישע שיף. — דייטשלאנד וויל פארנעהמען א טייל מאראקא

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.) די ידיעה, אז די דייטשע פאנצער־שיף „קעניגסבערג“ האט באמבאר־דירט די שפאנישע רעגירונגס־שיף „קאנטאן“ האט ארויסגערופען א שטורם אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען. פון שפאניען מעלדעט מען, אז די שפאנישע רעגירונג האט פעראָרדענט איהר לופט־פלאט צו באמ־באַרדירען יעדע דייטשע קריגס־שיף אין די שפאנישע וואסערן, וואס וועט פרובען אפשטעלען א שפאני־שע שיף. מען האט מורא, אז דערפון קאנען ארויס־ברעכען ערנסטע קאנפליקטען. די סאוויעט־רוסישע

קריגס־שיפען אין די שפאנישע וואסערן האבען בא־קומען די פעראָרדנונג צו ערטיילען יעדע הילף שפא־נישען אין פאל פון אנגריפען דורך דעם דייטשען קריגס־פלאט. עס גייען אויך קלאנגען, אז דייטש־לאנד פראיעקטירט צו פארנעהמען א טייל פון שפא־נישען מאראקא מיט׳ן פארט טשעאוטא, וואס וואלט געווען א דירעקטע געפאהר סיי פאר דעם ענגלישען גיבראלטאר סיי פאר די פראנצויזישע בעזיצונגען אין מאראקא

צוליב דער דראהונג פון דייטשלאנד צו בעשי־סען די שפאנישע פארטען, ווערט איצט אין פאריז און לאנדאן בעטראכט די פראגע וועגען ארויסשי־קען עטליכע גרויסע קריגס־שיפען צו בעשיצען זייערע האנדעלס־שיפען, וועלכע געפינען זיך אין די שפאנישע פארטען.

לאנדאן, 3. (ספ. טעל.)

די באסקישע רעגירונג טיילט מיט, אז די שפא־נישע שיף „סאנטאן“ אויף וועלכער די דייטשע קריגס־שיף האט געשאסען איז אפגעראטעוועט גע־ווארען און געפינט זיך אין שפאנישען פראנק. די באסקישע רעגירונג האט ענערגיש פראטעסטירט געגען דער האנדלונג פון דער דייטשער קריגס־שיף „קעניגסבערג“.

ווייטער מעלדעט די באסקישע רעגירונג, אז 4 אויפשטענדיגע שיפען האבען נאכגעיאגט און בע־שאסען די ענגלישע האנדעלס שיף „בלעק הייל“. דער שיף איז געלונגען צו אנטלויפען.

אויפשטענדיגע ציהען זיך צוריק
בלוטיגע שלאכט נעבען מאדריד
דעמאראליזאציע אין די רייהען פון פרעמדען-לעגיאן

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

די לאגע אין שפאניען ווערט פון טאג צו טאג אלץ גינסטיגער פאר דער רעגירונג. אין דער צייט ווען אין די רייהען פון די אויפשטענדער הערשט א גרויסע צופאלונג און דעמאראליזאציע, האבען די רעגירונגס־טרופען אין משך פון די לעצטע 2 טעג אפגעהאלטען עטליכע גרויסע נצחונות און פערנט־מען נאך בלוטיגע קאמפען וויכטיגע סטראטעגישע פונקטען.

די אויפשטענדיגע שטעלען שוין איצט נישט אזא עקשנות׳דיגען ווידערשטאנד ביי דער ערשטער געלעגענהייט ציהען זיי זיך צוריק. איבעראל הערשט א גרויסע דעמאראליזאציע אין די רייהען פון פרעמדען לעגיאן. אפילו די דייטשען, וועלכע זענען געשיקט געווארען אינטערווענירען די דיסציפ־לין, קאנען דא גארנישט אויפטאן.

נעכטען איז אויף צפון פון מאדריד געקומען צו א בלוטיגער שלאכט, וואס האט געדויערט 4 שעה אהן אויפהער.

די אויפשטענדיגע האבען אין דעם קאמף גע־ווארפען אין באטאליאן נאך דעם צווייטען, וועל־כע זענען אבער צעשמעטערט געווארען דורך די רע־גירונגס־מאשין געוועהר און ארטילעריע. אלע זייערע אטאקעס זענען אפגעשלאגען געווארען. די רעגי־רונגס־טרופען זענען גלייך איבערגעגאנגען אין א קאנטר־אטאק און פעריאגט דעם שונא און אויף א מרחק פון 6 קילאמעטער פארלאזט זייערע פאזיציעס.

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

די רעכטע פראנצויזישע פרעסע שרייבט, אז 5 פראנצויזישע פליהער, וועלכע האבען געקעמפט

אין דער קאטאלאנישער ארמעע זענען דעזערטירט געווארען, ווייל זיי האבען געוואלט אנטלויפען, די קאטאלאנישע רעגירונג לייקענט קאטעגאריש אפ די דאזיגע ידיעה.

גיבראלטאר, 3 (ספ. טעל.)

דא זענען אנגעקומען פון סעווילא אנ׳ערך 300 שפאנישע קאפיטאליסטען, וועלכע סימפאטיזירען מיט די אויפשטענדיגע. זייער פלוכטלינגען ארויס פאהר ווערט פערטייטשט מיט דער גרויסער אפנוי־כיווע, וואס דאס אויפשטענדיגע מיליטער גרייט צו נעמען סעווילא.

דייטשלאנד וועט זיך נישט דעצידירען
אויף קיין שום אוואנטורע אין אייראפא
איהר פאליטיק האט געליטען א פולשטענדיגע מפלה

לאנדאן, 3 (ספ. טעל.)

דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „מאנ־טשעסטער גארדיאן“ ארימערעדענדיג די אינטערנא־ציאנאלע לאגע אין צוזאמענהאנג מיט די שפאנישע געשעהענישען קומט צו אויספיהר, אז די סיטוא־ציע שטעלט זיך פאר פאר דייטשלאנד זעהר אונ־גינסטיג, און וועלענדיג נישט וועלענדיג וועט היט־לער מוזען בעטראכטען די דייטשע אינטערווענציע אין שפאניען. דער קארעספאנדענט ווייזט אן אויף א גאנצע רייהע מפלות וואס די דייטשע פאליטיק האט געליטען.

פלום האט בעוויזען צו בעפעסטיגען די אינער־ליכע לאגע אין פראנקרייך. ס׳איז געקומען צו א פראנצויזיש - ענגלישער צוזאמענארבייט. די היט־לעריסטישע איינפלוסען אין ענגלאנד האבען זיך פער־קלענערט. ענגלאנד האט זיך נאך שטארקער בעוואפ־פענט. די ערפאלגרייכע קאמפען פון רעגירונגס־מי־ליטער ביי מאדריד, די דערנעהנטערונג צווישען רו־מעניען און טשעכיען, די היטלערישע מפלות אין עסטרייך, די מפלה פון היטלער׳ס רוח וועגען אנ־טייפען א קריייד־צוג געגען די באלשעוויקעס, דאס אלץ בעווייזט, אז דייטשלאנד וועט זיך נישט דער־ווייטען אויף קיין שום אוואנטורע אין אייראפא.

געוו. ענגלישער קעניג
זאל בעשטימט ווערען אלס גובערנאטאר פון קאנאדע

מאנטרעאל, 3. (ספ. טעל.)

אנ׳ענגלישע ארגאניזאציע אין קאנאדע האט גע־ארפט די לאזוויג, אז מ׳זאל זיך בעמיהען, אז דער געוו. ענגלישער קעניג זאל בעשטימט ווערען אלס גובערנאטאר פון קאנאדע, אנ׳ענטשפרעכענדע פעטיציע וועט געשיקט ווערען קיין לאנדאן.

ריזיגע שרפה אין ריבניק
אפגעברענט די עלעקטראווניע

קאטאוויץ, 3 (ספ. טעל.)

נעכטען האט אויסגעבראכען א ריזיגע שרפה אין דער לעדער - פאבריק „סאלוס“ אין ריבניק, ס׳איז אפגעברענט געווארען די פאבריק, די עלעקט־ראווניע און מאגאזין פון עקסטראקטען, די שאד־ענס בעטרעפען 1 מיליאן זל.

פוילען צאהלט איהרע חובות אין האלאנד

האג, 3 (ספ. טעל.)

דער פוילישער געזאנדטער אין האג האט אין נאמען פון דער פוילישער רעגירונג ... עבען אין אויסערן־מיניסטעריום א טשעק אויף 24.700 האלענדישע גולדען אלס ראטע פון פוילישען חוב אין האלאנד.

פערלוירענע געגאנגען דאקומענטען
פון פראנצויזישען אויסערן-מיניסטעריום

פאריז, 3. (ספ. טעל.)

פון ארכיוו פון אויסערן מיניסטעריום זענען פערשוואונדען געווארען דער אקט פון דער קריגס־ערקלערונג פון יאהר 1914 און דער טעקסט פון דער סערבישער ענטפער באטש צו עסטרייך.

פראנקרייך איז צופריעדען
מיט דעם ענגליש-איטאליענישען אפמאך

פאריז, 3 (ספ. טעל.)

צוליב׳ן אונטערשרייבען דעם ענגליש־איטאליע־נישען אפמאך וועגען מיטעל־לענדישען ים, האט דער פראנצויזישער אויסערן - מיניסטער דעלבאס ערקלערט א פרעסע - פארשטעהער: איך פרעה זיך זעהר, אז די ענגלישע און איטאליענישע רעגירונגען האבען בעשלאסען צו מאנטעפעסטירען זייערע פריינד־ליכע בעציהונגען. די פערשטענדיגונג פון צוויי אייר־ראפעאישע מלוכות, וועלכע זענען פערבונדען מיט פראנקרייך איז פאר אונז א בעווייז, אז דער שלום ווערט בעפעסטיגט. די פראנצויזישע רעגירונג איז געווען אינפארמירט דורך ענגלאנד וועגען די אונ־טערהאנדלונגען.

דאס כינעזישע מיליטער פערלאנגט
צו שאפען א רעגירונג פון א ברייטען פראנט מיט די קאמוניסטען

שאנכאי, 3. (ספ. טעל.)

פון גוט אינפארמירטע קוועלען טיילט מען מיט, אז אין מיליטער פון טשאנג־סו־לאנג און האנג־פו־משען וועלכעס שטעהט אין סיאן־פו, בעמערקט זיך א געוואלדיגע אונרוהיגע בעוועגונג. דאס מיליטער פערלאנגט, אז ס׳זאל געשאפען ווערען א רעגירונג פון א בשותפות׳דיגען פראנט פון אלע פארטייען און אויך די קאמוניסטען, ס׳איז מעגליך, אז די נאנקינער רעגירונג וועט מוזען אנהויבען ריפארמען.

לאַנדעס־פּאָליטיק פון די ציוניסטען

גרויסע דיסקוסיע אין צ. ק. פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

דעם 31־טען יאנואר קומט פאר דער לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר

װאַרשאַ, 3 (טעלעפאָניש)

היינט אַ גאַנצען טאָג און אַ גאַנצע נאַכט האָט געדויערט די זיצונג פון ציוניסטישען צענטראַל קאָמיטעט. דאָס איז די לעצטע זיצונג פון צ.ק. פאַרן ציוניסטישען לאַנדעס־צוזאַמענפאָהר אין פוילען, וועלכער קומט פאָר דעם 31 יאַנואַר. פון לאָדז זענען אויף דער זיצונג אַנוועזענד ד"ר ראָזענבלאַט און מ. לימאַן.

ד"ר קליינבוים האָט געהאַלטען אַ שעה'דיגען רעפעראַט וועגען די אויפגאַבען פון דער ציוניסטישע ארגאַניזאַציע אין פוילען און וועגען דער לאַנדעס־פּאָליטיק.

ד"ר קליינבוים האָט אָנגעוויזען, אַז די לעצטע פּאָליטיק איז איצט געטיילט אויף 2 ריכטונגען: אויף אַ פאַשיסטישער און דעמאָקראַטישער. דער פאַשיזם האָט איהר שפּרונג־ברעט אין אַנטיסעמיטיזם און יודען־פערפאָלגונגען, פאַשיזם, אַנטיסעמיטיזם און יודען־העצע דאָס איין זאַך. דעריבער האָט ד"ר קליינבוים אויסגעפיהרט, דאַרף די יודישע פּאָליטיק זיך אָריענטירען אויף דער דעמאָקראַטישער ריכטונג, אין קאָנקרעטען פאַל, דאָס הייסט אין פוילען דאַרף מען זיך אָריענטירען אויף די לינקע דעמאָקראַטישע פּאַרטייען.

אַרום דעם רעפעראַט האָט זיך אַנטוויקעלט אַ לאַנגע דיסקוסיע פאַר און קעגען די דאָזיגע ריכטלינין. די דיסקוסיע האָט געדויערט אַ גאַנצע נאַכט.

ריהרענדע סצענעס ביים איבערגעבען טאָסקאַניני'ן אַ מתנה

אין דער קאָלאָניע פון דייטשע עולים

ירושלים, 3. (יט"א טעלעגר.) ריהרענדע סצענעס האָבען זיך היינט אָפּגעשפּילט אין דער קאָלאָניע פון דייטשע עולים רמת־חבים, וואו עס איז פאָרגעקומען די פייערליכקייט פון איבערגעבען טאָסקאַניני'ן אַלס אַ מתנה אַ טייל פון'אַ פּרדס. די מתנה איז געשענקט געוואָרען דורך דער יודישער מוזיקאַלישער געזעלשאַפט פון די דייטשע עולים.

דער פאָרזיצער פון דער קאָלאָניע רמת־חבים הי ראָזענהאָף האָט אין וואַרימע ווערטער באַגריסט דעם וועלט־בערימטען דיריגענט אַלס בייעם קאָלאָניסט. פרוי טאָסקאַניני איז געווען טיף גערירט און עס האָבען זיך איהר בעוויזען טרעהרען אין די אויגען.

טאָסקאַניני האָט הייס געדאַנקט פאַר דער מתנה און דער האַרציגער אויפנאַהמע און האָט אויסגעדריקט די האָפנונג, אַז ער וועט בעוויזען אין משך פון לויפענדען יאָהר נאָכאַמאָל צו בעזוכען א"י.

אַלע דייטשע עמיגראַנטען פערלירען די דייטשע בירגערשאַפט?

זשענעווע, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)

ווי עס מעלדעט די זשענעווער פּרעסע האָט דער שעף פון דער דייטשער פּאָליציי הימלער ערקלערט, אַז אַלע דייטשע עמיגראַנטען, וואָס געפינען זיך היינט־צו־טאָג אין אויסלאַנד, וועלען פון אָנהויב 1937 יאָהר פערלירען די דייטשע בירגערשאַפט.

פון אָנהויב 1937 יאָהר געהט אַריין אין קראַפט דאָס נייע דייטשע פּאַספּאָרטען־געזעץ, לויט וועלכען די נייע פּאַספּאָרטען וועלען אַרויסגעגעבען ווערען אויף אַ טערמין פון בלויז איין יאָהר. די פריהערדיגע דאָקומענטען וועלען שוין נישט זיין גילטיג. די דייטשע עמיגראַנטען וועלען די נייע פּאַספּאָרטען נישט בעקומען.

וואַרשאַווער מאַגיסטראַט שווין געקינדיגט

25 יודישע פליישער־אַרבייטער

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָני).

דער וואַרשאַווער מאַגיסטראַט האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן נייעם שחיטה־געזעץ שוין געקינדיגט 25 יודישע פליישער־אַרבייטער אין שעכט־הויז.

וועגען ווינטער־הילף פאַר יודישע פעראַרימטע

דעלעגאַציע צום מינ. קאַשטשאַלקאָווסקי

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָני).

אונטער'ן פאָרזיץ פון ד"ר ראָזמאַרין איז היינט פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען קאָמיטעט אין ענינים פון דער ווינטער־הילף, ס'זענען אַנוועזענד געווען פאָרשטעהער פון רעטונגס־קאָמיטעט פון „טאָז", פון „צענטאָס", „בית־לחם, תומכי עניים א. אַ. דעם בעריכט האָט אָפּגעגעבען רעד. יואַלקאָוויטש.

ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז אין דער פראָווינץ ווערען נישט רעגיסטרירט צו ווינטער־הילף די יודישע אַרבייטסלאָזע און פרנסהלאָזע, וועלכע זענען נישט רעגיסטרירט אין אַרבייטסלאָזען פאָנד, פאַר די חגאות האָבען די נישט־יודען בעקומען אונטערשטיצונגען בעת פעראַרימטע יודען האָבען מיט קליינע אויסנאַהמען נישט בעקומען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז בעשלאָסען געוואָרען זיך צו ווענדען מיט אַ מעמאָריאַל און דעלעגאַציע צום מיניסטער קאַשטשאַלקאָווסקי.

היינט זאָל בעשטימט ווערען דער וואַרשאַווער קהלה־קאָמיסאַר

וואַרשאַ 3. (ספּ. טעל.).

יועגען דער וואַרשאַווער קהלה מעלדעט מען, אַז מאָרגען מאָנטאָג, זאָל שוין פאָרקומען דער אָפיציעלער אַקט פון פונאַנדערלאָזען דעם קהלה־ראַט און פערוואַלטונג און דאָס איבערנעהמען די לייטונג דורך ה' מוריצי מייזעל — צווישען די קהלה־בעאַמטע הערשט אַ גרויסע פערביטערונג דער פאַקט, וואָס די פּענסיעס ווערען נישט אויסגעצאָהלט.

אַנגעהויבען זיך די לימודים אין די וואַרשאַווער הויך־שולען

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָני).

היינט מאָנטאָג הויבען זיך שוין אָן די לימודים אין די וואַרשאַווער הויכשולען יוי פּאָליטעכניקום, הויכע האַנדעלס־שול, אַגראַר־שול און כעמאַמאַטאַלאָגישען אינסטיטוט, די לימודים אין וואַרשאַווער אוניווערזיטעט הויבען זיך אָן דעם 11. יאַנואַר.

לויה פון דיר. הענריק ריבאַ

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש).

היינט 1 בייטאָג איז פון דזשעלנאַ 5 פאָרגעקומען די לויה פון פּלוצלונג־פערשטאָרבענעם דירעקטאָר פון וואַרשאַווער „סקאַלאַ"־טעאַטער הענריק ריבאַ, צו דער לויה זענען געקומען אַלע יודישע אַרטיסטען, ליטעראַטען, זשורנאַליסטען און געזעלשאַפטליכע עסקנים, מ'האָט אויך געזעהען פאָרשטעהער פון דער מאַכט, ביים אָפענעם קבר האָבען איהם מספּיד געווען אַרטיסט וואָלפשטאַט פון אַרטיסטען פאַראיין, סאַנדלער פון „סקאַלאַ"־טעאַטער און סטרוגאַטש פון „נאַוואַשטשי".

גרויסער צוזאַמענפאָהר אין ישיבת־חכמי־לובלין

לובלין, 3 (יט"א טעלעפאָניש)

אין משך פון דעם גאַנצען זונטאָג'דיגען טאָג האָט אָפּגעהאַלטען איהרע בעראַטונגען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון ישיבת־חכמי־לובלין. פרייטאָג און שבת־צו־נאַכט זענען פאָרגעקומען בעראַטונגען פון דעם אַדמיניסטראַטיווען ראַט און פון דער הנהלה.

אויף די בעראַטונגען זענען אויך אַנוועזענד דער באַיאַנער רבי נשיא פון שלטון הרוחני, רבי מנחם זעמבאַ פון וואַרשאַ, די רבנים פון פּרעשוב, קאַלוש, ראַכאָוו, ליפּסק, זוואָהלין, קאָנצוגאַ א.א.

צו דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג האָט די לייטונג אַרויסגעגעבען אַ גענויעם טעטיגקייטס־בעריכט מיט ציפערן, וואָס שילדערן די פערצווייגטע טעטיגקייט פון דער לייטונג זייט דער פּטירה פון לובלינער רב זצ"ל, דעם גרינדער פון יח"ל.

געשטאָרבען צוויי פראָמינענטע עסטרייכישע יודען

ווין. (יט"א) אין ווין איז געשטאָרבען אין עלטער פון 73 יאָהר דער בעקאַנטער קאָמפּאָזיטאָר און פּיאַניסט דר. פעליקס ראָזענטאַל, וועמענס לידער און קאָמפּאָזיציעס זענען געווען זעהר פּאָפּולער.

אין גראַץ איז געשטאָרבען אין עלטער פון 82 יאָהר דער גאָון. אוניווערזיטעטס פּראָפעסאָר דר. הוגאָ שפּיצער דער גרינדער פון דער מאָדערנער דייטשער קונסטוויסענשאַפט.

פּראָפ. שפּיצערס געשיכטע פון דער פילאָזאָפיע און עסטעטיק איז בעקאַנט אויף דער גאַנצער וועלט.

סער ראָבערט מאָנד — יורש פון קעניג פואַד'ס אָרט

אין פראַנצויזישער ליטעראַטור־אַקאַדעמיע

פּאַריז. (יט"א) די פראַנצויזישע ליטעראַטור אַקאַדעמיע האָט געוועהלט אַלס איהר פערטרעטונגס מיטגליד (מאַמבר אַסאָסיע) סער ראָבערט מאָנד (ברודער פון פערשטאָרבענעם לאָרד מעלטשעט) אויפן אָרט, וואָס איז געבליבען וואַקאַנט נאָכן טויט פון קעניג פואַד פון עגיפּטען.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־,געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּיעטריקאָווער 10 אויף
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245-21.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28. טעל. 93-201
ספּעציאַליסט
פאַר מענער · שוועכע · בעהאַנדלונג
סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאַ · אַנאַליז
רענטגען־בעשטראַהלונג ביי הויט־קראַנקהייט
נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.
זונטאָג און חגאות פון 9—12.

1־טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באַקען און יאַסלעס
Dr. med. פון Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. 129-77.
עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
אַ גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע ביליגער און
טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אַנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פּראַנט II שטאָק.

ווייכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערען פאַר 2 איבערגע־מאַכט די עלטעסטע
היטען
אויף גאַנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
25 Zawadzka 25

לעכער
ווערען אויסגענייהט צו ביליגע פּרייזען
ג. נאַרדמאַן
8 שרודמיעסקאַ 8

די ביליגסטע קוועלע
פון אַלערליי
נייע מאַשינען,
טיילען, נאָדלען או"וו איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Żydowska 2,
telefon 246-73.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט · קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער · שוועכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע · זאַל פאַר פרויען
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט

XXVI XXVI
Z intencji 26-ej rocznicy ślubu P-twa
H. SENDOWSKICH
spełnienia wszystkich życzeń składają
Abramostwo Bresler

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
גדאַנסקאַ 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער · שוועכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr. B.Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום־טוב — פון 8 1 בייטאָג

Doktór
Klinger
ספּעציאַליסט
פאַר וועגערישע, הויט, האָאַר און סעקסואַל־קראַנקהייט
Andzrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אָן פון 9 ביז 11 פ.ן און פון 6 ביז 8 אָוו

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען · קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און מאָגען קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער · קראַנקהייטען
6. שערפּיעז 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

אראבער רייסען איבער
דעם באיקאט פון דער קעניגליכער קאמיסיע
דער פערהער פון די אראבישע פיהרער זאל פארקומען אויף געשלאסענע זיצונגען

ירושלים, 3. (יט"א טעלעגר.) אונטערן דרוק פון די אראבישע מלכים האט דער אויבערשטער אראבישער ראט געענדערט זיין שטעלונג צו דער קעניגליכער קאמיסיע און עס איז העכסט וואהרשייג־ליך, אז דער אויבערשטער אראבישער ראט וועט איבערהייסן דעם באיקאט פון דער קעניגליכער קאמיסיע.

דער ענטגילטיגער בעשלוס וועגען דעם ענין ווערט ערווארט אין די נאהענטסטע טעג.

די אראבישע פיהרער זאלען פערהערט ווערען דורך דער קעניגליכער קאמיסיע נישט אויף עפענט־ליכע נאר אויף געשלאסענע זיצונגען.

ווי מען רעכענט, וועט די קעניגליכע קאמיסיע פערהערען פאלגענדע אראבישע פיהרער: דעם ירושלים'ער גרויס מופטי האדזש אמין על־הוסייני, אדוו. אוני ביי אבדול האדי, דזשעמאל הוסייני און ראכעב ביי־נאשאשיבי.

א"י־רעגירונג אסיגנירט 40.000 פונט אויף א שפיטאל אין אמאן

ירושלים, 3. (יט"א טעלעגר.) די אראבישע צייטונג „פעלעסטין“ טיילט מיט, אז די א"י־רעגי־רונג האט אסיגנירט 40 טויזענד פונט אויף צו בויען א שפיטאל אין אמאן, דער הויפט־שטאט פון עבר־הירדן.

מוזעאום פון יודישע אלטער־טימליכקייטען אין פאריז

פאריז. (יט"א) דער פראנצויזישער בילדונגס מיניסטער זשאן זעי האט דורכגעפירט די פייערליכע ערעפנונג פון מוזעאום פון יודישע אלטערטימליכ־קייטען, וואס איז געשאנקען געווארען דער פראנצוי־זישער מלוכה דורכ'ן פטר שטארבענעם גראף נסים

בעאונרוהיגונג אין ישוב
צוליב די פלענער וועגען אפרייסען דזשענין און שכם

ירושלים, 3־ (ספ. טעל.).

דער גאנצער יודישער ישוב טרעט ארויס ענער־גיש און שארף געגען דעם נייעם פראיעקט אפצו־רייסען די גאנצע געגענד שכם און דזשענין פון ארץ־ישראל און פאראייניגען עס מיט עבר־הירדן אלס אן אראבישע מלוכה. אזוי ארום וואלט ארץ־ישראל געווארען בעדייטענד פארקלענערט. בעזונ־דערס דורך דעם ירדן־טאל, וועלכער רעכענט זיך אלס זעהר פרוכטבאר און וועלכער האט א גרויסע צו־קונפט. דאס וואס איז איבריגען טייל (א חוץ ירושלים) וועט געשאפען ווערען א יודישער קאנטאן מיט א בע־זונדערער יודישער זעלבסטפערוואלטונג. ווערט נישט בעטראכט אלס בעפרידיגונג פאר דעם יודישען פאלק. מען מעלדעט, אז דער נציב העליון וואוקאפ איז אן אנהענגער פון דאזיגען נייעם פראיעקט פון שאפען קינסטליכע בעגרענצונגען אין ארץ־ישראל זעלבסט.

פופציג טויזענד פונט
האט די פאלעסטינער רעגירונג בעשטימט
צו ענטדעקען די מערדער פון די קרבנות אין יאהר 1936

ירושלים, 3. (ספ. טעל.).

די מאכט האט בעשטימט 50 טויזענד פונט שטערלינג בעלוינונג פאר אנווייזען אויף די שולדיגע אין די מערדען, וועלכע זענען פארגעקומען אין יאהר 1936 אין פאלעסטינא, ס'איז פערעפענטליכט געווארען א ליסטע פון 70 ערמארדעטע בריטישע זעלנער און פאליציאנטען ווי אויך יודען און אראבער.

סטאלין — פרעזידענט פון סאוויעט־רוסלאנד?

ווין, (ספ. טעל.)

די ווינער צייטונגען ברענגען פון מאסקווא די סענסאציאנעלע ידיעה, אז סטאלין וועט ווערען ער־קלערט אלס פרעזידענט פון די סאוויעטען־רעפובלי־קען. דערביי זאל סאוויעט־רוסלאנד אנהויבען פיה־רען א רעכטערע ווירטשאפטס־פאליטיק.

איטאליענישער גובערנאטאר פון טריפאלי
טרלויבט שוין די יודישע סוחרים... געהען שבת צום דאווענען

רוים. (יט"א) לויט א מעלדונג פון טריפאלי וואס איז ערשינען אין דער היגער פרעסע האט דער דארטיגער גובערנאטאר ערלויבט די יודישע סוחרים וועלכע בעזיצען געשעפטען אין צענטר פון שטאט צו האלטען געשלאסען זייערע געשעפטען אום שבת ביז 10 א זייגער אין דער פריה כדי די סוחרים זא־לען קענען געהען שבת אין שוהל אריין.

דער גובערנאטאר האט אויך פערשפראכען צו מאכען ספעציעלע קאנצעסיעס די יודען וועלכע ווילען אויף שבת פארביטען זייער פערסאנאל מיט א נישט יודישען.

פערשטארבענער עסטרייכישער גענעראל־קאנסול אין בראזיליען
פערשרייבט דער ווינער קהלה א לעגאט פון 3 מיליאנען פונט

ווין, (יט"א) די ווינער יודישע קהלה האט איצט בעקומען א לעגאט פון 3 טויזענט פונט נאכן עסטרייכישען גענעראל קאנסול אין ריא דע זשאנעי־רא הוגא ארנשטיין, וועלכער איז געשטארבען אין אקטאבער פ. י. הוגא ארנשטיין איז ביז זיין טויט געבליבען טריי דעם יודענטום מיט פיעל יאהרען צו־ריק האט ער אויסגעוואנדערט קיין בראזיליען וואו ער האט זיך אריינגעארבייט צו א גרויס פערמעגען וואס ווערט געשאצט אין 100 מיליאן שילינג. זיין גאנץ פערמעגען ירשנט זיין איינציגע טאכטער אנ עסטרייכערין וואס וואוינט אין פרין.

מתנה פון יודיש־דייטשע פליטים
צו דער חתונה פון דער האלענדישער קרוין־פרינצעסין

אמסטערדאם. (יט"א) צו דער פארשטע־הענדער חתונה פון דער קרוין פרינצעסין יוליאנא מיט'ן פירשט בערנהארד פאן ליפא ביסטערפעלד האבען בהעוה די דייטשע יודען, וואס לעבען אין האלאנד איבערצוגעבען דעם פירשטען פאר א חתונה געשאנק די יודיש דייטשע פליטים ווילען דערמיט אויסדריקען זייער פערעהרונג פארן האלענדישען הערשער הויז. זייער אנטייל אין דער שמחה פון דער האלענדישער בעפעלקערונג און זייער דאנקבארקייט פאר דער גאסטפריינדליכקייט וואס איז זיי ארויס געוויזען געווארען דורך האלאנד.

טראגישער טויט פון א חתן

פון סאסנאוויץ מעלדעט מען: דא איז פארגעקו־מען א שרעקליכער פארפאל מיט דעם סאוולער חלוץ ה' ישראל זאיאנץ, וועלכער איז געפאהרען אויף הכשרה אין סאסנאוויצער קיבוץ. ה' זאיאנץ איז הינטער סאסנאוויץ ארויסגעפאלען פון צוג און דער הרג'עט געווארען אויפן ארט. זיין טויטען קערפער האט מען שפעטער געפונען אויף די באהן־שינעס. מיט דער לויה פערנעמט זיך דער ארטיגער „החלוץ“.

אונזער ווארט

ס'איז שווער צו גלויבען!

ס'איז שווער צו גלויבען, אז די ידיעות וואס קומען אן פון ארץ־ישראל וועגען דעם, אז שכם און דזשענין זאלען אויסגעטיילט ווערען פון ארץ ישראל און זיי זאלען אנטשלאסען ווערען אין עבר־הירדן, זאלען טאקע זיין אמת.

ס'איז שווער צו גלויבען דערפאר, ווייל דאס וואלט נישט נאר געווען געגען דער באלפור־דעקלא־ראציע און נישט נאר געגען מאנדאט. נאר אזא פלאן וואלט געווען געגען יעדער לאגיק און שכל הישר, ס'איז דאך א בעקאנטע זאך, אז דער מאנדאט האט אין דעם ערשטען סטאדיום בעשטימט, אז אויך עבר הירדן זאל געהערען צו ארץ ישראל און די יודישע קאלאניזאציע זאל געפיהרט ווערען אויף ביידע זייטען פון ירדן.

ערשט אין די צייטען פון הערבערט סעמיועל איז עבר הירדן אויסגעטיילט געווארען פון ארץ־ישראל און שוין דעמאלט איז אנגעוויזען געווארען אז דאס איז דער ערשטער אטענטאט אויף די מאנ־דאט־בעשטעטיגונגען.

און אפשר? אפשר איז עס דאך מעגליך, אז די דעמאלטיגע יודישע פראטעסטען האבען נישט גע־האט קיין פעולה, ווייל מען אדורכפיהרען דעם צווייטען אטענטאט און אפרייסען נאך שכם און דזשע־נין און די יודישע פראטעסטען, וועלכע וועלען ביי אזא געוועלטיגונג זיכער קומען, וועלען פונקט געהערט ווערען ווי דעמאלדיגע בעת דער הערשאפט פון הערבערט סעמיועל אין ארץ ישראל.

ס'איז פערשטענדליך די אונרוהיגקייט פון די יו־דען אין דער גאנצער וועלט און צוליב דעם וואלט וואס שנעלער געדארפט קומען די אויפקלערונג מצד די מאסגעבענדסטע קוועלען, צי די קלאנגען האבען אין זיך כאטש א שיין פון ווארשיינליכקייט.

אונז איז שווער דערין צו גלויבען.

ה.

טאג־טעגליך

מלחמה אויף די שפאנישע וואסערען

אויף די שפאנישע וואסערען האט זיך איצט אנגעהויבען א פארמעלער געיעג אויף אונבעוואפענ־טע האנדעלס־שיפען פון דער שפאנישער רעגירונג, ווי אויך אויף די אויסלענדישע האנדעלס־שיפען, וועלכע ווילען אריינקומען אין די פארטען, וואס געפינען זיך אין די הענד פון דער רעגירונג.

מיט דעם געיעג פיהרט אן דער דייטשער קריגס־קרייצער „קעניגסבערג“.

ווי בעקאנט האבען די שפאנישע רעגירונגס־שיפען מיט א וואך צוריק פערהאלטען א דייטשען דאמפער, וועלכער האט געפיהרט קריגס־מאטעריא־לען פאר די אויפשטענדיגע. די דייטשע שיף „פא־לאס“ איז אריינגעפיהרט געווארען אין א שפאנישען פארט און דארט האבען רעגירונגס־זעלנער אויסגע־לאדען דעם גאנצען קריגס־טראנספארט און די שיף געלאזט צוריקפאהרען.

די דייטשע רעגירונג האט גלייך ארויסגעשיקט אויף די שפאנישע וואסערן א פלאטילע פון קריגס־שיפען, וועלכע האבען ארויסגעשטעלט אן אולטי־מאטום דער שפאנישער רעגירונג, גלייך אומצוקעה־רען די סחורות, ווי אויך צו בעצאהלען ענטשעדי־גונג.

די שפאנישע רעגירונג האט אויף דעם אולטי־מאטום נישט געענטפערט.

דער קרייצער „קעניגסבערג“ האט דאן פער־כאפט א שפאנישע האנדעלס־שיף, אבער די שיף איז געלונגען זיך ארויסצורעדען און טראץ דער בעשי־סונג איז די שפאנישע שיף געלונגען זיך אויסצו־בעהאלטען אין א נאהענטען פארט.

אי זאנדערע אומשטענדען און ביי אנדער לאגע אין דער וועלט וואלט אזא האנדלונג פון די דייטשע קריגס־שיפען און די דייטשע וואסערן אונ־טערגענומען געהייסען, אז דייטשלאנד האט אנגעהויבען צו נעהמען אן אקטיווען אנטייל אין דער מלחמה צווישען די צוויי קעמפענדע לאגערן אין שפאניען און דאס אויף דער זייט פון גען. פראנקא. מיט פשוט'ע ווערטער וואלט דאס געהייסען, אז אהן שום קריגס־ערקלערונגען האט דייטשלאנד אנגעהויבען די מלחמה מיט שפאניען, מיט דעם שפאניען, וועל־כע ווערט רעפרעזענטירט דורך דער לעגאלער רע־גירונג.

איצט איז די לאגע אזוי, אז מ'האלט דאס פאר א „דיפלאמאטישען שריט“ און מען מאכט דערוויל א שווייג. מען בעראט זיך דערוויל, מ'נעהמט אויף אין די אויסערן־מיניסטעריומס די אמבאסאדא־רען און מען שמועס זיך אדורך.

ס'איז אבער שווער צו גלויבען, אז סיי ענגלאנד און סיי פראנקרייך זאלען בלייבען גלייכגילטיג צום נייעם שריט פון דייטשלאנד.

צו אונזערע לעזער!

א חוץ דעם אויסערגעוועהנליך שפאנענדען ראמאן, וואס דרוקט זיך טעגליך אין

„נייעם פאלקסבלאט“

א. נ.

„דער גורל פון א פרוי“

וואס האט אנ'אונגעהויערען ערפאלג ביי אונזערע לעזער, הויבט זיך אן די טעג צו דרוקען אין

„נייעם פאלקסבלאט“

א צווייטער ראמאן

ספעציעל פון לאדזער לעבען.

שוין דער נאמען אליין פון ראמאן וועט ארויסרופען די גרעסטע אויפמערק־זאמקייט ביי אלע לאדזער יודען.

פרטים קומען.

די ענגלישע פּאָליטיק
אין ארץ-ישראל און אראַביען

„פֿון דער שטעלונג, וואָס היטלער וועט אָננעהמען אין די באַהענטסטע טעג — שרייבט דער „טאַן" — קען זיין אָפּהענגיג דער גורל פֿון אייראָפּעאישע קאָנטינענט..." און אין אַ דירעקטען פֿערהעלטניש פֿון דער שטעלונג, וואָס ער האָט שוין אָנגענומען, געפֿינט זיך די אַקטיווע דערנעהנטערונג פֿון ענגלאַנד צו פֿראַנקרייך, וואָס איז שוין זייט 15 יאָהר געווען אָפּגעשוואַכט און וואָס איז איצט געוואָרן אַ פּאַקט און אַפֿילו אַן ענטשיידענער פֿאַקט!

אונטער דער דראָהונג פֿון אַ מעגליכער קאַטאַסטראָפֿע פֿון דער גאַנצער אייראָפּעאישער קולטור האָבען געמוזט אָפּטרעטען אויפֿ'ן צווייטען פּלאַן אַ סך צווייט-ראַנגיגע מיינונגס - פֿערשידענהייטען, וואָס זענען געווען אַ שטערונג צו די גוטע באַציהונגען צווישען פֿראַנקרייך און ענגלאַנד. עס איז אָפּגעטרעטען אויפֿ'ן צווייטען פּלאַן בעזונדערס די הונדערט-יעהריגע קאָנקורענץ צווישען פֿראַנקרייך און ענגלאַנד אין דרום-מזרח'דיגען טייל פֿון מיטלענדישען ים. „אויב מיר, די פֿראַנצויזישע רעגירונג, וועלען מאָרגען פֿערשווינדען, וואָס איז אייגענטליך אַן אַבסורדאַלע היפּאָטעזע — האָט געזאָגט בלום אויף אַ פֿריהשטיק פֿאַר דער ענגליש-אַמעריקאַנישער פּרעסע — וועלטען מיר איבערגעלאָזט די ענגליש-פֿראַנצויזישע באַציהונגען אין אַ בעסערן צושטאַנד ווי מיט אַ יאָהר צוריק..."

נאָכדעם ווי די פֿראַנצויזען האָבען עוואַקואירט עגיפּטען און קליין-אזיען, האָט זיך דער ענגלישער איינפֿלוס אָנגעהויבען צו פֿערשפּרייטען פֿון פּערסישען ים-איינגוס אויף די ברעגעס פֿון אַראַביען. זייט 1820 האָבען די פּאָליטישע אַגענטען פֿון בריטיש-אינדיען נישט אויפֿגעהערט זיך שטאַרק צו אינטערעסירען מיט די אינערליכע קאַמפֿען פֿון די אַראַבישע שבטים אויף דעם אַראַבישען האַלב-אינזעל.

די פֿראַנצויזישע אַרמעע זעצט זיך אַרויס אין לבנון אין יאָהר 1860. דער יעזואיט פּאַלגראַוו, ווערט אָפּגעשיקט אויף דעם אַראַבישען האַלב-אינזעל אין אַ געהיימער מיסיע. פֿראַנקרייך גרייט צו מיטלען אַדורכצוגראָבען דעם סועץ-קאַנאַל ביז די מלחמה מיט פּרייסען מאַכט נישט צייטווייליג אַ סוף צו דער פֿראַנצויזיש-ענגלישער קאָנקורענץ. אין 1881 אָנערקענט פֿראַנקרייך דעם פֿאָרצוג און איינפֿלוס פֿון די ענגלישע אינטערעסען אין דרום-אַראַביען און געהט פֿון דאָרט ענדגילטיג אַוועק.

דער נצחון פֿון היטלער'ן האָט געצוואונגען פֿראַנקרייך צו אָנערקענען אויפֿ'ן נאָהענטען מזרח די געשאַפֿענע לאַגע, אַ פֿאַקט, וואָס וואָלט נישט געשעהען אַזוי לייכט אין אַ רוהיגערער צייט.

פֿערטראַכטענדיג זיך איבער דער פֿערגאַנגענהייט, זעהען די פֿראַנצויזען די סיבה פֿון זייער אַדורכפֿאַל מיט זייער קאָלאָניזאַטאָרישער פּאָליטיק אין קליין-אזיען דערין, וואָס פֿראַנקרייך האָט שטענדיג געשטרעבט צו אַ פֿולשטענדיגער אָקופּאַציע פֿון דער קאָלאָניזירטער טעריטאָריע, צו דער ענטוויקלונג פֿון דער אייראָפּעאישער אַגריקולטור, אין דעם ווילען צוצופּאַסען די בעפֿעלקערונג צו דער פֿראַנצויזישער געזעצגעבונג און צו דער קינסטליכער איינזאָרצלונג אין לאַנד אַ פֿרעמדע פֿאַר איהם אַדמיניסטראַציע. מיט איין וואָרט די פֿראַנצויזען האָבען אויף זיך געקוקט ווי אויף אַ בעזונדערער „אַפּאָסטאָלישער ראַסע", וואָס איז בערופֿען צו פֿערווירקליכען ציוויליזאַטאָרישע און מיסיאָנערישע אויפֿגאַבען. און טאַקע דעריבער איז דער צענטראַליזירטער און אַלץ צענטראַליזירענדער פֿראַנקרייך נישט געלונגען צו שאַפֿען איהר פֿראַנצויזישע אימפּעריע אויפֿ'ן שטייגער פֿון דער בריטישער. מאַראָקאָ, אַלזשיר און טוניס געפֿינען זיך ביז'ן היינטיגען טאָג אין אַ איזאָלירטען פֿון פֿראַנקרייך צושטאַנד, אין אַ צושטאַנד אַפֿילו פֿון געגענזייטיגער אָפּגעזונדערטקייט.

די בריטישע פּאָליטיק איז געווען אַ פֿולשטענדיג אַנדערע. מיט זייער בעקאַנטען עמפּיריזם האָבען זיך די ענגלענדער בענוצט און בענוצען זיך, מיט אַלע מיטלען, בכדי צו פֿערפֿעסטיגען און אָפּצוהיטען זייער איינפֿלוס און הערשאַפֿט. און מיט זייער אויסגעפּרובטען אָפּאָרטוניזם, קענען זיי, להיפּוך צו אַלע אָנגענומענע אָנשויאונגען און סיסטעמען, זיך צופּאַסען צו אַלע אומשטענדען מיט זייער אינדיווידועלער פֿערש ידענאַרטיגקייט און אַנדערשקייט. פֿאַר בריטאַניען איז וויכטיגער פֿאַר אַלץ דער רעזולטאַט. און בכדי צו דערגרייכען דעם שלום און גלייכגעוויכט אין אַראַביען, איז ענגלאַנד גרייט נישט צו רעכענען זיך מיט דער לאָגיק.

אויף פֿערשידענע פֿאַקטאָרען ווירקט בריטאַניען אויף פֿערשידענע אופֿנים. זי בענוצט זיך מיט אָפֿענער אָקופּאַציע (אין אַדען איצט, צייטווייליג אין ארץ-ישראל). אָבער דאָרט, וואו דאָס איז מעגליך, בעמיהט זיך ענגלאַנד צו מאַכען איהר קאָנטראָל און הערשאַפֿט נישט אָפֿען און אויף אַ בעהאַלטענעם אופֿן. די ענגלישע בעאַמטע לערנען אַראַביש און ווען דאָס איז נויטיג, בעדעקען זיי זייערע קעפּ מיט טשאַלמעס, נעהמען אויף די פֿיהרער פֿון די אָרטיגע שבטים אין געצעלטען און בענוצען זיך מיט אַלע מיטלען, אין וועלכע דער פֿערשטאָרבענער לאָורענס איז געווען אַ מייסטער. צוליב דעם האָבען זיך די ענגלענדער איינמאָל פֿאַר אַלע מאָל אָפּגעזאָגט צו פֿערהאַנדלען די אָרטיגע וואַנדערנדיגע שבטים אין קאָלאָניסטען, וואָס זיצען אויף איין אָרט און זענען אונטערגעוואָרפֿען דער אָרטיגער יוסטיץ און בעשטייערונג. די ענגלענדער ווייסען גאַנץ גוט, אַז די מדבר לייד'ט נישט קיין לעערען רוים, און בעפֿרייט פֿון די וואַנדערנדיגע שבטים, וועט זי גאַנץ זיכער צוציהען צו זיך אַנדערע פֿון די טיפּענישען פֿון אַראַביען. דעריבער בענוצט זיך ענגלאַנד מיט די באַמאַהען, בכדי אויפֿצוהאַלטען די אָרדנונג צווישען זיי, זי זאָגט זיך אָבער אָפּ איבערצומאַכען די אָרטיגע בעפֿעלקערונג אויף דעם ענגלישען שטייגער. להיפּוך, זי וויל בעסער צופּאַסען איהרע אינטערעסען און איהר אַדמיניסטראַציע צו דער אָרטיגער בעפֿעלקערונג. זי בעגרעניצט זיך מיט דעם מינימום פֿון טעכנישע שריט. און וועהלט פֿאַר זיי אויס בעקאַנטע ווינקעלעך ווייט פֿון אויג פֿון אַן אויסלענדער.

אַראַביען ווערט אַלץ וויכטיגער פֿאַר דער בריטישער אימפּעריע מיט איהרע לופֿט-וועגען קיין אינדיען דורך חיפה און באַגדאַד, מיט איהרע שטיץ-פּונקטען אין פּאַלעסטינאַ און אויף דעם סיני-האַלב-אינזעל. אָבער ענגלאַנד וויל בעסער נישט אַרויסווייזען איהר איינפֿלוס — מאַסקירענדיג איהם ווי נאָר זי קען. ענגלאַנד איז גאָרנישט בעגייסטערט פֿון דער אַנגלאָפֿיצירענדער ראָל פֿון דער בריטישער אימפּעריע אויפֿ'ן נאָהענטען מזרח. דעריבער שטרעבט זי אויך נישט צו שאַפֿען אין קליין-אזיען און אין אַראַביען ענגלישע קאָלעדזשען און אוניווערזיטעטען, איבערלאָזענדיג די דאָזיגע אַרבייט פֿאַר די אַמעריקאַנער און פֿראַנצויזען.

ענגלאַנד'ס אויפֿגאַבע איז אַ שווערע אויפֿגאַבע. דאָס שפּיל, וואָס ענגלאַנד שפּילט איצט, איז אַ קאָמפּליצירטעס און דעליקאַטעס. דאָס גלייכצייטיגע אויסנוצען געגענזייטיגע פֿאַקטאָרען און כחות, פּאָליטישע און עקאָנאָמישע, פֿאַרטגעשריטענע און די אָפּגעשטאַנענסטע און ניט-ריגסטע — קען זיך אין אַ געוויסען מאָמענט ווענדען געגען די, וואָס שטעלען אויף אַ מאָל אויף איינ'ציגע פֿערד. אַ צאַר אין דעם בעשטעהט דאָך דערווייל דאָס, וואָס מען איז געצוואונגען צוצורופֿען דער זשעני פֿון ענגלאַנד — נישט נאָר מיליטערישער, נאָר אויך פּאָליטישער — איז פֿערשפּילענדיג אַ סך קאַמפֿען און שלאַכטען, געווינט ענגלאַנד שטענדיג די לעצטע, די ענטשיידענדע.

יעדענפֿאַלס אין פֿערהעלטניש פֿון פֿראַנצויזישען איינפֿלוס און צו דער קאָנקורענץ אין אַראַביען, געפֿינט זיך איצט ענגלאַנד אין אַ גינסטיגער לאַגע: פֿראַנקרייך איז פֿאַר ענגלאַנד נישט קיין קאָנקורענץ און ענגלאַנד קען פֿערווירקליכען די פּאָליטיק פֿון פֿרייע הענד. נאָך מעהר: אין די אינטערעסען פֿון פֿראַנקרייך אין אייראָפּאַ, ווי אויך אין די אינטערעסען פֿון שלום אין אייראָפּאַ איז אַז ענגלאַנד זאָל האָבען וואָס ווייניגער זאָרג אין אַראַביען.

מ. וו. ווישניאַק.

די פֿאָלקס-דערנעהרונג אין דייטשלאַנד
איז שוין אַזוי ווי אין „קריגס-צושטאַנד"

דער ספּעציעלער קאָרעספּאָנדענט פֿון דער „סאַנדעי עקספּרעס" סיהנעי מאָרעל, האָט פֿערבראַכט די חנאות אין דייטשלאַנד און דערקלערט ווי אַזוי די דייטשען האָבען פֿערבראַכט די ווייהנאַכטען.

די נאָרמאַלע פֿייערונג פֿון די ווייהנאַכטען איז מעגליך געווען נאָר פֿאַר פּרייז פֿון אומגלויבליכער אָרשטרענגונגען. מיט טרויס מי איז געלונגען צו שאַפֿען צווישען דער האַלב-הונגעריגער דייטשער בעפֿעלקערונג אַ ווייהנאַכטס-שטימונג. אַלע פֿילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס האָבען בעקומען אַ שטרענגען בעפֿעהל צו פֿערטיילען די מאַקסימאַלע הילף די נויט בעדערפֿטיגע. אַ חוץ דער געוועהנליכער הילף איז אויך די נויט בעדערפֿטיגע צוטיילט געוואָרען מיליאָנען פּעקלעך מיט פּראָדוקטען. מאָרעל האָט געזעהען אַ פּעקעלע וואָס עס האָט בעקומען אַ פֿאַמיליע פֿון מאַן פֿרוי און קינד. אין פּעקעל האָבען זיך געפֿונען: אַ פֿונט קעז 4פֿונט מעהל, 2 פֿונט צוקער אַ שאַכטעל קאָנסערווירט פֿלייש, 2פּעקלעך ביסקוויטען, אַ פֿונט קאַקאַאָ, און פּראָדוקטען צו דעם ווייהנאַכטס-פּודינג. יעדע אָרימע פֿאַמיליע האָט בעקומען פֿון דער ווינטער הילף אָרגאַניזאַציע אַ געוויסען זאַפּאַס קוילען אָדער 3 טויזענד אָרימע קינדער זענען אויסגעטיילט געוואָרען אויף כאַאינקעס וואָס זענען איינגעאָרדנעט געוואָרען אויפֿן חשבון פֿון דער מלוכה אין גאַנצען לאַנד. די כאַאינקעס פֿון די רעגירונגס וועלדער זענען פֿונאַנדערגעפֿיהרט געוואָרען אין לאַסט אויטאָס און פֿונאַנדערגעטיילט געוואָרען דער בעפֿעלקערונג אין בערלין.

מיט איין וואָרט ווי עס שרייבט מאָרעל איז דער שוין „אָפּגעהיטען געוואָרען" און די ראַדיאָ, קינאָס פּראָגנאָזן און רעדעס האָבען געפּרובט איבערצייגען די בעפֿעלקערונג ווי רוהיג ס'לעבט איז אין דייטשלאַנד און ווי שטורמיש און אומרוהיג מחוץ די דייטשע גרע ניצען. אָבער די רוהיגקייט און שטילקייט זענען ווייט נישט אַזוי פֿערשפּרייט ווי עס האָבען וועגען דעם דערצעהלט די פּראָפּאַגאַנדאַ רעדעס. די בעפֿעלקערונג זאָגט אָלס אָפֿענער אַרויס איהר אונצופֿרידענהייט פֿאַר וועלכער עס זענען אַלס מעהר פֿאַראַן סבות די הויפּטזעכליך ליגען זיי אין דעם דערנעהרונגס פּראָבלעם וואָס טרעט איצט שוין אַרויס גאַנץ אָפֿען. די טעג איז אַרעסטירט געוואָרען אַ פֿרוי וועלכע האָט פֿאַראויסזעהענדיג אַז יעם וועט אויספֿעהלען פּוטער איינגעקויפֿט דאָס דאָזיגע אַרטיקעל וואו עס האָט זיך נאָר געלאָזט. זי איז בעפֿרייט געוואָרען אָבער איהר זאַפּאַס — 94 פֿונט פּוטער איז קאָנפֿיסקירט געוואָרען. אין אַ פּאָר טעג אַרום וועט שוין קיינער מעהר נישט קענען קויפֿען פּוטער, אָדער פֿעטס אַ בער דער נאָרמע וואָס איז בעשטימט געוואָרען פֿאַר יעדע פּערזאָן און אַ חוץ דעם וועט מען די דאָזיגע אַרטיקלען מוזען קויפֿען נאָר אין איין און דעמזעלבען געשעפֿט צו וועלכען דער געהעריגער קונה וועט זיין „צוגעפֿעסטיגט" קאַרטען אויף פּוטער און פֿעטס זענען איינגעפֿיהרט געוואָרען פֿון ערשטען יאַנואַר. דער דאָזיגער סיסטעם טרייט לויט מאָרעל'ס מיינונג די דייטשע פֿאָלקס דערנעהרונג אויף אַ מלחמה צושטאַנד אָהן מלחמה. אין אַלע דייטשע רעסטאָראַנען און קאַפֿעען ווערט די צאָהל געריכטען און די שפּייז קאַרטען פֿערקלענערט אויף איינס, און די בעזוכער פֿון די רעסטאָראַנען וועט מען איינטרייש איינגעפֿיהרט די לאָזונג: וואָס מעהר געריכטען אַלס ווייניגער שפּייז און טעהען פֿערלוירען וואָס ווייניגער אַלס ווייניגער פֿערלוסטען". עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַ בעפֿעהל, אַז אין דער שפּייז קאַרטע דאַרפֿען די פֿיש געריכטען זיין געדרוקט מיט אַ פֿעטער שריפֿט ווי די איבריגע ווייל דייטשלאַנד האָט גרויסע זאַפּאַסען טייך און ים פֿיש. עס ווערען אויך פֿערקלענערט די פּאָרציעס אַליין דאָס איז בכדי צו זיין זיכער אַז אויף די טעלער וועט גאָרנישט בלייבען.

די טרעסטע וואָכ פֿון דייטשלאַנד איז אָבער דער מאַנגעל פֿון ווייצען, לויט די אויסרעכנונג אויב די קומענדיגע שניט וועט זיין נאָר מיט 20 פּראָצ. ניד ריגער ווי דער נאָרמאַלער דורכשניט וועט דייטשלאַנד דראָהען אַ הונגער. אין יעדענפֿאַלס ווי נאָר דער שניט וועט פֿערענדיגט ווערען וועט מען תיכף צו טרעטען צו הרעשען און מאָהלען ווייל לויט די גלויבווירדיגסטע ידיעות האָט דייטשלאַנד איצט זאַפּאַסען מעהל נאָר אויף 8 חדשים און אויך דער דאָזיגער זאַפּאַס איז מיט 900.000 טאָן ווייניגער ווי אין פֿער גאַנגענעם יאָהר.

אַ חוץ דעם זענען די זאַפּאַסען לעבענסמיטעל נישט נאָר קליין אין סכים נאָר אויך אין איכות צוליב די אונאויפֿהערליכע בעמיהונגען צו סינטעטיזירען אַלע מעגליכע לעבענס מיטעל פּראָדוקטען. האָט אַלץ צוזאַמענגענומען פֿערגרעסערט לויט מאָרעל'ן די אונצופֿרידענהייט פֿון דער בעפֿעלקערונג וואָס ווייזט זיך אַרויס אַלס פֿילמער טראָץ די בעמיהונגען פֿון דער מאַכט זי אונטערצודריקען און צו בעהאַלטען די אַרבייטער געפֿער האָבען בעקומען אַ בעפֿעהל לויט וועלכען דער פֿערלוסט פֿון צייט און לויהן אין משך פֿון די חנאות דאַרף צוריק דערהנענצט ווערען דורך אַרבייט איבערשעהן.

אַ אויסגאַנג פֿון דער געשאַפֿענער לאַגע וואָלט לויט דער מיינונג פֿון די מיליטאַריסטען געקענט זיין נאָר אַ אויסבּרוך אין אויסלאַנד וועלכע וואָלט בעשטע ביטט די לאָזונג וואָס זיי האָבען פּראָקלאַמירט פֿרי הער האַרמאַטען און דאַן פּוטער פֿון דער אַנדערער זייט זעהען די מעסיגערע קרייזען וואָס ווערען אָנגע פֿיהרט פֿון שאַכטען, די איינציגע רעטונג אין בעקומען אַפֿילו די קלענסטע קאָלאָניעס וואָס דורך אַ קיג טסליכע פּראָפּאַגאַנדאַ וואָלט זי אין די אויגען פֿון דער בעפֿעלקערונג געקענט שטאַרק פֿערגרעסערן.

„מפּלות" אויפֿ'ן שפּאַנישען פֿראָנט
דערפֿאַר „נצחונות" אויפֿ'ן פּוילישען
דער „דזשענניק נאַראָדאָווי" וועגען דער יודישער פּראָפּאַגאַנדע

דער נעכטיגער „דזשענניק נאַראָדאָווי" האָט זיך אָנגענומען די עולה, וואָס עס ליידט דער גענעראַל פֿראַנקאָ אין דער וועלט. זי האָט איהם געוואָלט טרייסטען צוליב זיין דורכפֿאַל ביי מאַדריד. און פֿערשטעהט זיך, אַז שולדיג אין אַלעם זענען די יודען, וואָס פֿיהרען אין דער וועלט אַ פּראָפּאַגאַנדע געגען די שפּאַנישע „נאַציאָנאַליסטען".

„אין דער לעצטער צייט — שרייבט די צייטונג — האָט זיך געוואַלדיג געשטאַרקט אין דער וועלט די פּראָפּאַגאַנדע לטובת דעם רויטען לאַגער אין שפּאַניען. די דאָזיגע פּראָפּאַגאַנדע ווערט געפֿירט אין אינטערעס פֿון קאָמוניסטישען אינטערנאַציאָנאַל, אין אינטערעס פֿון די יודען, אין אינטערעס פֿון די אַלע עלעמענטען, וואָס פֿיהלען זיך בעדראָהט דורך דער ענטוויקלונג פֿון די נאַציאָנאַלע בעוועגונגען אין אייראָפּאַ. צו די צילען פֿון דער דאָזיגער פּראָפּאַגאַנדע ווערען בענוצט, אויך די, וואָס פֿיהרען די פֿעדער זייט ... און וואָס שטעהען צו זייט ... און וואָס שטעהען כלומרשט אַמווייטסטען פֿון קאָמוניסטישען לאַגער.

קודם-כל מייבען מיר דאָ די יודען און קריסטאָ-יודען, וואָס שטעהען אין דינסט פֿון דער רעכטער פּרעסע פֿון פֿערשידענע שאַטירונגען. די דאָזיגע יודען אַרבייטען מעטאָדיש צו שאַפֿען אין דער וועלט אַן אַטמאָספֿערע פֿון אונוויסען לגבי דעם נאַציאָנאַלען שפּאַניען — זיי היטען זיך אָבער אַרויסצורופֿען דעם דאָזיגען אונווילען מיט די צוליבע מיטלען, וואָס די פּראָפּאַגאַנדע פֿון רויטען פֿראָנט. להיפּוך: זיי בעמיהען זיך אַרויסצוגעפֿינען סיבות צו דעם דאָזיגען אונווילען, וואָס זאָל זיין אין הסכם מיט די אַלגעמיינע שטימונגען און אָנשויאונגען פֿון דער סביבה, צווישען וועלכער די פּראָפּאַגאַנדע ווערט געפֿיהרט.

מען קען דאָס אָבסערווירען אין פֿערשידענע לענדער און אויך אין פּוילען. בעזונדערס כאַראַקטעריסטיש איז די פּראָפּאַגאַנדע אין איינציגע צייטונגען אין פּוילען, וועלכע בעדינען די ספֿערע לעזער. וואָס געפֿינען זיך אויף דער פּעריפֿעריע פֿון נאַציאָנאַלען לאַגער, טיילען מיט איהם געוויסע אָנשויאונגען, איז אָבער נישט ווידערשטאַנדספֿעהיג אויף פֿערשידענע אָגרעגונגען, וואָס געהען אַרויס פֿון דער סביבה וואָס זיי זענען צו איהר אָפּאָזיציע.

די דאָזיגע צייטונגען זענען אין דער לעצטער צייט געוואָרען אַ גישט ווילענדיג געווער פֿון דער פּראָפּאַגאַנדע לטובת דער רעגירונג אין וואַלענציאַ, צי אַ דאַנק דעם, וואָס זיי בעגעגנען זיך מיט יודען, אַלס קאָרעספּאָנדענטען, וועלכע טריפֿען געשיקט אַריין אין די ידיעות, וואָס זיי שיקען די יודישע סוגעסטיעס, צי אויך אַ דאַנק דעם, וואָס זיי חזרן איבער קריטיקלאָז אַ לייכטזיניג פֿערשידענע טענדענציעזע ידיעות און אַרגומענטען.

צוליב דעם האָבען זיך אין געוויסע טיילען פֿון דער פּוילישער געזעלשאַפֿט לעצטענס איינגעבירגערט פֿערשידענע פֿאָראורטיילען לגבי דעם נאַציאָנאַלען שפּאַניען. וועלכע שוואַכען אָפּ פֿולשטענדיג אויבערגרינדעט דעם עלעמענטאַרען שיאונג, וואָס האָט אין אָנהויב געהערשט אין פּוילען פֿאַר דעם צד, וואָס קעמפֿט אין שפּאַניען, וועלכער ראַטעוועט דעם גלויבען און ציוויליזאַציע."

ווייטער בעמיהט זיך דער ענדעקישער אָרגאַן אויפֿצווייזען פֿאַר זיינע לעזער, אַז די סימפּאַטיעס פֿון דער וועלט זענען גאָר אויף דער זייט פֿון די שפּאַנישע גענעראַלען און בערוהיגט זיי, אַז די „אמת'ע פֿראַנצויזישע פּאַטריאָטען — דער גאַנצער פֿראַנצויזישער נאַציאָנאַלער לאַגער ווינשט דעם נצחון נישט דער רעגירונג פֿון וואַלענסיאַ און באַרצעלאָנאַ, נאָר דער רעגירונג אין בורגאָס."

פֿון דעם „שפּאַנישען פֿראָנט" קעהרט זיך דער „דזשענניק נאַראָדאָווי" צוריק צו דעם אייגענעם „פּוילישען פֿראָנט". דאָ האָט זי צו פֿערצייכענען אַ רייהע נצחונות. אין אַ קאָרעספּאָנדענץ פֿון לעמבערג מעלדעט זי, אַז די ענטוויקלונג פֿון מזרח-גאַליציען מאַכט גרויסע פֿאָרטשריט. דעריבער שילדערט זי אַ פֿראַגמענט פֿון קאַמף:

די „בראַטניאַ פּאָמאָץ" פֿון די סטודענטען פֿון דעם לעמבערגער פּאָליטעכניקום, וועלענדיג פֿון איין זייט מעגליך מאַכען די פּוילישע פֿיש-פּראָדוצענטען אויסצומיידען דעם יודישען פֿערמיטלער פֿון דער צווייטער זייט רעקען די פּוילישע געזעלשאַפֿט צום האַנדעל אין יעדער פֿאָרם, האָט זיך אונטערגענומען דורך איהרע מיטגלידער, פֿערשטעהט זיך נאָראָדזעס, צו פֿערקויפֿען די פֿיש אין דעטייל. אין דער אַקציע האָבען זיך בעטייליגט אַנ'ערך 100 סטודענטען ווי אויך 20 אַרבייטער פֿון דער „פּראַצאַ פּאָלסקאַ". אין 15 פּונקטען פֿון דער שטאָט, ביי גרויסע טינען מיט פֿיש, האָבען, מיט פֿערשאַרצטע ערמעל, אין היטלען פֿון פּאָליטעכניקום, מיט שווערטלעך אין די קלאַפּעס, די סטודענטען טעכניקער בעדינט די לעמבערגער קליענטען. די געזעלשאַפֿט האָט רעאַגירט אויסערגעוועהנליך. דורך דריי טעג זענען די טינען מיט פֿיש געווען בעלאַגערט דורך אַ המון קונים, לאַנגע רייהען באַ'אַכטעס האָבען גלעדולדיג געוואַ"ט אויף זייער רייה. דאָס פּובליקום האָט ספּאָנטאַן געהאָלפֿען די סטודענטען, און עס זענען אַפֿילו פֿאָרגעקומען ריהרענדע סצענעס, ווען די דאַמען פֿון דער אומגעגענד האָבען אַרויסגעטראָגען פֿאַר די אויסגעפֿ'ירענע טעכניקער הייסען טעה זיך צו דערוואַרמען.

עס זענען אויך פֿאָרגעקומען פּרובען פֿון פּראָוואָקאַציעס מצד די יודען, וועלכע זענען אָבער שנעל ליקווידירט געוואָרען באַלד אין אָנהויב דורך סטודענטען און פּאָליציי. די אַקציע האָט אַרויסגעריסען פֿון די יודישע הענט אַנ'ערך 30 טויזענד זל. אַזויפֿיל האָט בערך אויסגעמאַכט דער פֿדיון פֿון דער אַקציע".

—✱—

וואָס האָבען די נאַציס געמאַכט
פֿון דעם אַמאָל בעריהמטען מייער-לעקסיקאָן

פּ ר אַ ג. (יט"אַ) דער גאָר וואָס ערשינענער באַנד פֿון דער אַכטער אויפֿלאַגע פֿון מייערס לעקסיקאָן וואָס ווערט אַרויסגעגעבען דורך דעם ליפּציגער ביבליאָגראַפֿישען אינסטיטוט, איז פֿול מיט אַנטיסעמיטישע „פֿלימעלעך" פֿון פֿאָלגענדען מין: „ערוואַרד בערנשטיין: דייטשפֿיינדליכער יודישער מאַרקסיסט

אין דעם אַרטיקעל פֿויער ווערט געזאָגט: דעם בעגריף „גאַרישער פֿויער" האָבען געשאַפֿען יודישע ליטעראַטען און די יודישע פּרעסע כדי צו ערנידריגען דעם פֿויערשטאַנד.

א „וועלט־געשיכטע פון שקר"

שרייבט א נאַצי־שקרן און דייטשע יוגענד מוז זי שטודירן

פּ ר א ג. (יט"א) אין פּערלאַג ט. ה. וויכער, ליפּציג, איז די טעג ערשינען אלס „פּינפטע פּאַרבע סערטע אויפלאגע" א „וועלט געשיכטע פון שקר" פון איינעם א פּראָפעסאָר. היינריך וואָלף. די גרונט אי־ דעע פון בוך איז אָט וואָס:

ביז צום היינטיגע טאָג איז די וועלט געשיכטע געשריבען געוואָרען דורך ליגנער; זיי האָבען גע־ פעלשט דעם בעגריף פון טעאָקראַטיע, זיי האָבען אויסגעקלערט א יודישע געשיכטע, זיי האָבען פון דער פאַנטאַזיע אויסגעוויזען א גריכישע פרייהייט־ ליכקייט און דעמאָקראַטיע, זיי האָבען פערפעלשט דאָס קריסטענטום און דער־מיט — דאָס גערמאַנישע מיטעלאַלטער. אונטער לויטער מאַסקעס האָבען ארום ביזן היינטיגען טאָג אין דער נייציטיגער דעמאָקראַט יע (דאָס איז אַנטאַבי־אבות השקר) די מאַסאָנען און יודען און טרייבען, דער עיקר אָבער אין רעאַלען לע בען, זייער בייז ווערק. עס איז — זאָגט דער פּראָפע סאָר — א פּנים־צוג פון שקר אין דער וועלט געשיכ טע, וואָס זיין קולמינאַציאָנס פּונקט האָט ער דער גרייכט אין דער הייליגער קולמינאַציע. דורך וואָס ווערט געטריבען געגען נאַציאָנאַל סאָציאַליזם דורך יודען, קאַטאָליקען און די שטאַטען וואָס זענען אַרויס אלס זיגער פון דער וועלט מלחמה.

דער דאָזיגער ספר פון פּראָפעסאָר וואָלף איז — דאַרף מען וויסן — דער פירער באַנד פון זיין זאַמעל ווערק א. ג. די אַנגעזאָגנדעטע געשיכטע, וואָס איז איינגעפיהרט געוואָרען אלס לערנבוך אין די דייטשע הויכשולען. ווען נאַציאָנאַל סאָציאַליזם ווערט אין דעם „ווערק" געזאָגט: „דאָס וואָס אונז איז בע שערט איבערצולעבן זינט דעם 30 יאַנואַר 1933, האָט איז אַנגעשוואָרענע געשיכטע און אַנגעוועג־ דעטע ראַסען תורה". דער לעצטער מוסר השכל פון דער „וועלט געשיכטע פון שקר" איז פאָלגענדער: „מ'זאָגט דעמאָקראַטיע איז שלום און מ'רעדט וועגען פעלקער־פאַרברידערונג, אינטערנאַציאָנאַלע קולטור געמיינשאַפט, וועלט פרידען בונד. דער אמת אָבער איז, אז דער ענדציל איז: יודיש וועלט אגגלאַ זאַקסישע געלד און וועלט הערשאַפט וואָס זאָל אַלע פעלקער פערוואַנדלען אין איהר לייב אייגענטום".

„בעלגישע סאָציאַליסטען וועלען נישט דערלאָזען אַפּנעהמען דאָס ברויט ביי יודישע ארבייטער"

ערקלערט א סאָציאַליסטישער פיהרער אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון די פּועלי־ציון אין אַנטווערפּען

אין נייעם לאָקאַל פון דער יודישער סאָציאַ־ ליסטישער פּאַרטיי (פּועלי־ציון — צעירי־ציון) אין אַנטווערפּען איז געעפנט געוואָרען דער פּירטער צוזאַמענפאָהר פון דער דאָזיגער פּאַרטיי אין בעל־ גיען.

ביי דער ערעפנונג איז מיט א גרויסער אומגע־ יועהנליך ווייכטיגער רעדע אַרויסגעטרעטען דער בע־ קאַנטער פיהרער פון די פלעמישע סאָציאַליסטען, וויצע־בירגערמייסטער פון אַנטווערפּען ה׳ יוילעם עקקעלערס.

ה׳ עקקעלערס איז דורכ׳ן גענעראַל־ראַט און לייטונג פון דער בעלגישער ארבייטער־פּאַרטיי,

פון אונזער בעלגישען קאָרעספּ.

מ. י. נירענבערגער

אויף א ספּעציעלער זיצונג בעאויפטראַגט געוואָ־ רען צו בעגריסן די קאָנפערענץ פון די ציוניס־ טישע סאָציאַליסטען און צו זאָגען זיי וואָס אַזוינס עס דענקט איצט די בעלגישע ארבייטער־פּאַרטיי וועגען יודישע פּראָבלעמען.

ה׳ עקקעלערס האָט טאַקע אין נאָמען פון דעם גענעראַל־ראַט פון דער בעלגישער ארבייטער־פּאַר־ טיי געמאַכט א וויכטיגע דעקלאַראַציע, אין וועל־ כער ער האָט צווישען אַנדערען, געזאָגט אַזוי־וואָס:

„די לייטונג פון דער בעלגישער ארבייטער־פּאַר־ טיי, דער פּאַרלאַמענט־פּאַרזיצער און בירגער־ מייסטער הויסמאַנס און די אַנטווערפּענער ארבייטער פּאַרטיי האָבען מיך בעאויפטראַגט אייך איבערצו־ געבען זייער וואַרימסטען גרוס און די אויסדרוקען פון זייער סימפּאַטיע און חבר׳שער סאָלידאַריטעט.

„מיר בעלגישע סאָציאַליסטען פיהלען אייער לאַגע, נישט ווייל מיר האָבען מיט אייך רחמנות, נאָר ווייל מיר פיהלען זיך פערבונדען מיט אייך אין אייערע ליידען און פריידען. און אינ׳ם נאָמען פונ׳ם בעלגישען סאָציאַליזם, וויל איך אייך פער־ זיכערען, אַז מיט אלץ, וואָס עס וועט נאָר זיין אין אונזער יכולת, וועלען מיר אייך אין די דאָזיגע פאַר אייך שווערע צייטען העלפען. מיר וועלען קודם־כל — דאָס זאָג איך אין נאָמען פון דער פּאַרטיי לייטונג — פערטיידיגען די צווישען אייך, וועלכע זענען נישט קיין בירגער פונ׳ם לאַנד און וואָס זענען, בעדראָהט אין זייערע רעכט אויף אַרבייט. מיר זענען איצט אַ רעגירונגס־פּאַרטיי. פערזיכער איך אייך דעריבער, אַז בנוגע די אַלע אויסלענדישע יודישע ארבייטער און מאַרשאַנטס, ביי וועלכע מען וויל איצט צונעמען דאָס ברויט, וועלען מיר — אויף וויפיל דאָס וועט אונז געלונגען — נישט דער־ לאָזען. איך קען אייך צוזאָגען, אַז עס וועט ביי די מאַרשאַנטס נישט געלונגען צונעמען דאָס ברויט; אויך נישט ביי די אויסלענדישע יודישע ארבייטער".

ה׳ עקקעלערס גיט דאַן איבער אַן אינטערעסאַנ־ טען פאַקט, אַז אין די ערשטער, וואו מען האָט פער־ יאָגט די יודען פון די מערק, בעטען זיך די פרעמ־ דען — פיינדליכע בירגערמייסטערס, אַז מען זאָל דאָרט די יודען צוריק דערלאָזען... דאָס נעמט זיך דערפון וואָס די פּויערים קומען נישט אויף דעם מאַרק, ווען ס׳זענען קיין יודישע פערקויפער נישטאָ...

פערשטעהט זיך, אַז די דאָזיגע וויכטיגע רעדע איז אויפגענומען געוואָרען מיט אַפּלאָדיסמענטען פון אַלע פערזאַמעלטע.

דער פאַרזיצער פון דער קאָנפערענץ, ד״ר ז. פּרושאַנסקי האָט דעם רעדנער בעדאַנקט אין נאָמען פון דער פּאַרטיי.

דעמזעלבען אָוונד האָט אויך געהאַלטען אַ לענגערען רעפעראַט ד״ר ב. פרימער. ד״ר פּרושאַנ־ סקי האָט אָבגעגעבען א בעריכט פון דער פּאַרטיי־ טעטיגקייט.

פערצווייפעלטער קאַמף צווישען א יודישע פרוי מיט 2 באַנדיטען

פרטים וועגען סענסאַציאָנעלען רויב־אַנפאַל אויף פרומע דערטשאַנסקי

ווילנע. דער ערשטער פּאָליציי קאָמיסאַריאַט איז אַלאַרמירט געוואָרען דורך דער ידיעה אז אויף סובאָטש גאַס נומ. 4 איז אויסגעפיהרט געוואָרען א דרייסטער רויב אָנפאַל אויף דער יודישער פרוי פרומע דערטשאַנסקי (פרוי פון אייגענטימער פון איינבינדעריי ווילי).

די פרטים פון דרייסטען רויב אָנפאַל זענען פּאָלגענ־ דע:

ה׳ יוסף דערטשאַנסקי האָט ארום האַלב זיבען אָוונט געבעטען זיין פרוי פרומע (אַניארקושערין) די זאָל אָבנעמען אין פּ.ק.אָ. 600 זל. וועלכע דערטשאַנ־ סקי האָט היינט געזאָלט איינצאָהלען אין אַניאָרט. ער האָט אָנגעזאָגט דער פרוי די זאָל זיין פאָרזיכטיג און בשום אופן נישט געהן צופוס, נאָר נעמען א דראָ־ זשקע.

7 אָוונד האָט פרוי דערטשאַנסקי בעקומען דאָס געלד, אריינלעגענדיג אין רעדיקול און איז אויפן וועג מיצקעוויטש און טאָטערשע גאַס אריינגעשטיגען אין אויטאָבוס און איז געפאָרען ביז ראָג העטמאַנס קע, דאָרט איז זי אויסגעשטיגען און איז אוועק אויף סובאָטש גאַס 4 וועלענדיק אריינטראָגען דאָס געלד איהר מאַן, וועלכער האָט זיך צו דער צייט געפינען אין וואַרשטאַט מיט עטליכע ארבייטער.

ווען די פרוי איז אריין אין לאַנגען קאָרידאָר קוים בעלויכטענעם דורך א נאַפט־לעמפעל, האָט די פלוצלינג דערהערט הינטער זיך שנעלע טריט. זי האָט זיך אינסטינקטיוו אומגעקערט. אין דעם זעל בען מאָמענט האָבען זיך צו איהר דערנענטערט 2 אומבעקאַנטע. פרוי דערטשאַנסקאַ האָט שטאַרק צו געקוועטשט צו זיך דעם רידיקול פאָרפילענדיק, וואָס די אומבעקאַנטע ווילען. אין דער זעלבער צייט האָט איינער פון זיי אויסגעשריען:

— דאַוואַי פּיעניאָנדזע!

ער האָט אָנגעכאַפּט דעם רידיקול און געוואָלט איהם איבערגעוואַלד אַרויסשלעפען פון איהר, דאָס איז איהם אָבער נישט געלונגען. די פרוי האָט גע־ שטעלט די אָנפאַלער א פערצווייפעלטע ווידערשטאַנד אין דער טונקעלקייט פון טויער האָט זיך אָפּגעשפּילט א פערצווייפעלטער קאַמף צווישען דער יודישער פרוי און ביידע באַנדיטען.

זעהענדיק אז זיי וועלען גאָרנישט אויפטון האָט איי נער פון די אָנפאַלער אַרויסגעכאַפּט פון קעשענע אַן אייזען און מיט׳ן גאַנצען כוח דערלאַנגט דער פרוי איבערן קאָפּ. פרומע דערטשאַנסקי איז אומגעפאַלען אויף דער ערד.

די באַנדיטען האָבען דאַן אַרויסגעריסען פון איה רע הענט דעם רידיקול און אַרויסלויפענדיג פון טוי ער זיך אריינגעזעצט אין א דראָזשקע וועלכע האָט אויף זיי געוואַרט ביים טויער און שנעל אָבגעפאָרען אין א אומבעקאַנטער ריכטונג.

אין רידיקול האָט זיך געפינען 600 גילדען, א ביכעל פון דער שטאָטישער לייה־ און שפּאָר־ קאַסע „ק. ק. אָ." אויף צוויי טויזענט גילדען, א וועקסעל און קלייניגקייטען.

די פרוי האָט זיך שנעל אויפגעהויבען פון דער ערד, זי איז אַרויסגעלאָפען אויפן גאַס וועלענדיג נאָכ יאָגען די דראָזשקע, אָדער לכל הפּחות צו בעמער־ קען דעם נומער. ס׳איז שוין אָבער געווען צו שפּעט די דראָזשקע איז שוין פערשוואונדען געוואָרען דורך דער פינסטערניש......

דער ווייטערדיגער גייעג האָט נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַטען.

וואָס דערציילט יוסף דערטשאַנסקי

דער מאַן פון דער גליטענער יוסף דערטשאַנ־ סקי דערצעהלט אז ארום האַלב אכט אין אָוונט האָט ער געפינענדיק זיך אין וואַרשטאַט געהערט געשריי ען פון הויף ער האָט אָבער נישט דערקענט זיין פרויס שטים ערשט דערנאָך האָט איינע פון די ארבייטער קעס אַדעלאַ דערקלערט:

— פּאַניע גאָספּאָדאַרזשו, דאַכט זיך, אז דאָס האָט אייער ווייב געשריען!

ווען ער מיט די ארבייטער האָבען שוין געוואָלט אַרויסלויפען אויפן הויף האָט זיך געעפענט די טיר און עס איז אריין אַ טויט בליסע זיין פרוי. אויפן שטערן האָט זי געהאַט א גרויסען בייל פון א קלאַפּ מיטן אייזען, וואָס זי האָט בעקומען.

גלייך נאָכן דערהאַלטען די ידיעה, זענען אויפן אָרט פון פּאָרפאַל אָראָנגעקומען פּאָרשטעהער פון דער פּאָליציי. אין משך פון דער גאַנצער נאַכט האָט די פּאָליציי דורכגעפיהרט אין שטאָט א רייהע אָב לאַוועס און רעוויזיעס, בעת וועלכע עס זענען פער האַלטען געוואָרען עטליכע פערדעכטיגע.

ווי ס׳איז פון אלץ צו זעהען האָבען די באַנדי טען געזוכט א קרבן צווישען די אינטערעסאַנטען אין פּ. ק. אָ. זעהענדיג, אז די פרוי האָט אָבגענומען 600 גילדען האָבען זיי איהר נאָכגעפּאָרשט, זענען געפאָרען צוזאַמען מיט איהר אויטאָבוס.

אַן ענגלישער קעניג

וואָס האָט ליב געהאַט נאָר מיאוסע פרויען

די לעבענס־געשיכטע פון דזשאָרדזש דעם ערשטען

פון ב. י. גאָלדשטיין

— 3 —

דעם ערשטען אויגוסט איז געשטאָרבען די ענגלישע קעניגין אַנאַ. לויט די סטאַטוטען פון 1705 האָט מען פערעפענטליכט א פּראָקלאַמאַציע, אז דער נייער קעניג פון גרויס־בריטאַניען און אירלאַנד איז דער דייטשער פּרינץ דזשאָרדזש, עלעקטאָר פון האַנאָווער.

די פּראָקלאַמאַציע איז באַלד פערשפּרייט גע־ וואָרען איבער׳ן לאַנד, כדי די יאַקאָביטען־פיהרער באָלינגבראָק און אַטערבורי, וואָס האָבען דעמאָלט אַגיטירט געגען אַן אויסלענדישען קעניג, זאָלען קיין צייט נישט האָבען צוצוגרייטען אַן אויפשטאַנד. אָבער ווי באַלד די פּראָקלאַמאַציע האָט זיך בעוויזען אויף די גאַסען, האָט קיינער דאָס מויל נישט געעפענט. דער פּאַרלאַמענט האָט באַלד אָפּגעשיקט א גראַטו־ לאַציע צום נייעם קעניג און איהם איינגעלאַדען צו קומען וואָס שנעלער. עס האָט געדויערט א גאַנ־ צע וואָך ביז אַן ענגלישע דעלעגאַציע איז געקומען צו דזשאָרדזש׳ן מיט דער בשורה. דער פלעגמאַטי־ שער און נאַרישער־וואַטער דזשאָרדזש האָט די דעלע־ גאַציע אויפגענומען קאַלט און אָפען דערקלעהרט, אז ער האָט קיין חשק נישט צו ווערען זייער קעניג. „פאַר מיר איז גענוג כבוד," האָט ער געזאָגט, „צו זיין דער עלעקטאָר פון האַנאָווער. איך גלויב נישט צי איך וועל פערגעסן אַנדערש זיין מעהר גליקליך ווי דאָ." און אז ער האָט עס געמיינט ערנסט איז צו זעהען פון דעם, וואָס די דעלעגאַציע האָט זיך גע־ דונגען מיט איהם גאַנצע דריי וואָכען ביז ער האָט איינגעוויליגט אָנצונעמען די ענגלישע קרוין.

מעהר נאָך איז געווען איינגעשפּאַרט ערנגאַרד מעלוסינע. זי האָט פשוט מורא געהאַט צו ריהרען זיך פון אָרט. און קיין וואונדער איז עס נישט גע־ ווען. זי האָט שוין געטראָגען אויף זיך 46 זומערען און ווינטערען. זי האָט שוין געוואוסט ווי אַזוי צו לעבען, אינ׳ם הויף אין האַנאָווער, אָבער ענגלאַנד האָט זי געשראָקען. זי איז אין יענער צייט געווען זיכער מיט דזשאָרדזש׳ס ליבע, און זי האָט דערפאַר איינגעשטעה׳ט מיט איהם, אז אויב ער וועט זאָגען „יאָ", מיינט עס, אז ער פאָהרט אָהן איהר.

אַזוי ווי דזשאָרדזש האָט אָבער פיינט געהאַט, אז מעלוסינע זאָל מיט איהם קאָמאַנדעווען, איז ער אַרויס צו דער דעלעגאַציע און געזאָגט: יאָ!

געזאָגט, און שוין מורא געקראָגען, אַז ער האָט זיך בעגאַנגען, וואָרים מעלוסינע׳ס אַנדערער סטראַשונעק, אז מען קאָן איהם אין ענגלאַנד היינט קרוינען פאַר קעניג און מאָרגען אָפּהאַקען דעם קאָפּ, האָט איהם געוואָרפען אין קדחת. די ענגלענדער זענען דעמאָלט געווען פערשמ׳ט פאַר האַקען קעפּ.

אויף צו להכעיס האָט ער אויפ׳ן אַנדערען טאָג דערהערט, אז מען האָט מיט אַ פּאָר טעג צוריק גע־ קעפּט אַ לאָרד. דזשאָרדזש איז אַזש בלייך געוואָרען אז ער האָט דאָס דערהערט. אין גאַנץ אייראָפּע האָט מען געוואוסט, אז טערקיי און ענגלאַנד האַקען קעפּ פון די [illegible] זענען אין דער [illegible]. [illegible]

האָט ער זיין וואָרט געהאַלטען און געהייסען זיך גרייטען אין וועג אַריין. אָבער מעלוסינע האָט אויך געהאַלטען איהר וואָרט: זי האָט זיך נישט גערירט פון אָרט ביז —

ביז זי האָט זיך דערוואוסט, אַז דזשאָרדזש איז שוין אַרויסגעפאָהרען פון שטאָט און מיטגע־נומען די באַראָנעסע פאָן קיעלמאַנסעג. די באַראָנעסע איז געווען זעהר צופרידען, וואָס זי קאָן זיך אָפּטראָגען פון האַנאָווער, וואו זי איז געווען פערשולדיגט אי בער׳ן קאָפּ. כדי פּטור צו ווערען פון איהרע חובות, איז די בעווען גרייט צו לויפען אפילו אין עק וועלט זי האָט זיך אָנגעטון אַזוי, אַז מען זאָל זי נישט דערקענען, און אריין איִנ׳ם פּאַקעטאָן שנעל ווי א ווינט. זי האָט מורא געהאַט, אז מען זאָל זיך נישט דערוויסען, אַז זי אַנטלויפט און זי פרובען דורכ׳ן געזעץ צו פערהאַלטען פאַר איהרע חובות. די באַראָנעסע איז געווען יונגער פון מעלוסינע׳ן מיט גאַנצע אַכט יאָהר, און מיט דעם זיך איבערגענומען ביי דזשאָרדזש׳ן. אָבער דער אמת איז געווען, אז זי האָט אויסגעזעהען עלטער און העסליכער פון מעלוסינע׳ן.

האַראַס וואַלפּאָל, וועלכער האָט אלס יונגער יונגעלע מורא געהאַט פאַר איהר אויסזעהען, האָט געשריבען אז ווען זי איז געפאָהרען קיין לאָנדאָן. האָט זי אויסגעקוקט, ווי אַן אַלטע מכשפה. זי האָט געהאַט צוויי באַקען, וואָס האָבען אויסגעזעהען ווי צוויי פליישיגע אייטער׳ס פון פּורפּור קאָליר, א ים מיט האַלז, וואָס איז ארומגעשוואומען אונטער די דאָזיגע צוויי אייטער־באַקען; צוויי גרויסע שרעקענדיגע אויגען, וואָס זענען נישט איינגעשטאַנען א מינוט.

אַז די דינע מעלוסינע האָט זיך דערוואוסט, אַז איהר דזשאָרדזש האָט געכאַפּט די גראַבע „שעהנ־ הייט" און מיט איהר אַוועק געקרוינט צו ווערען אלס ענגלישער קעניג, האָט זי נישט געמאַכט קיין לאַנגע שהיות און נאָכגעפאָהרען. זי האָט דערזאָגט דזשאָרדזש׳ס פּאַקעטאָן אינמיטען [illegible], וואו מען האָט איהר [illegible] א פּלאַץ נעבען איהר קאָנ־ קורענטקע.

דריי וואָכען נאָך דעם, ווי מען האָט פערלאָזען האַנאָווער איז די „סוויטע" אָנגעקומען דעם 20־טען סעפּטעמבער קיין לאָנדאָן. און ווען דער עולם איז לאָנדאָן האָט דערזעהען די מציאה, וואָס מען האָט אימפּאָרטירט אַזש פון האַנאָווער א מענשעל 55 יאָהר אַלט, קליין, מיאוס, און מיט אַ נאַריש פּנים, האָט מען איהם אויפגענומען אַזוי קאַלט, אז ער האָט באַלד געוואָלט צוריקלויפען אַהיים. אָבער מען האָט איהם איינגערעדט, אז ער האָט אַ טעות, אז דער עולם איז קאַלט צו איהם, ווייל ער איז נאָך איין טרויער נאָך דער קעניגין. שפּעטער,, ווען מען האָט זיך דערוואוסט. אז די צוויי פערזעהענישען, וואָס דער נייער קעניג האָט געבראַכט. זענען זיינע מעט־ רעסעס, און אַז קיין איינער פון זיין סוויטע קען נישט רעדען א וואָרט ענגליש, האָבען שוין אפילו די געשוואוירענע פּאַטריאָטען אָנגעוואוירען זייער בע־ גייסטערונג פאַר׳ן קעניג. מען האָט באַלד מעלוסינע׳ן געקרוינט מיט׳ן נאָמען „דראַגאָ" און די באַראָנעסע „עלעפאַנט" אָבער נאָך מער האָבען אָפּגעעקעלט צוויי שרעקליכע מיאוס׳ע טערקישע שקלאַפען, וואָס ער האָט אַמאָל געקראָגען א מתנה פונ׳ם עסטרייכישען הויף.

די אומצופרידענקייט און די אַנטוישונג פון די ענגלענדער האָבען צוערשט דערפיהלט די יאַקאָ־ ביטען, וועלכע זענען שטענדיג געווען געגען אַן־ אויסלענדישען קעניג, און האָבען איצט אָנגעהויבען אָפען צו פּראָפּאַגאַנדירען, אז מען זאָל דזשאָרדזש׳ן אָפּשיקען קיין האַנאָווער, און אויב מעגליך — אָהן אַ קאָפּ. די יאַקאָביטען האָט מען געשראָפען וואו אַ לאָך: זיי זענען געווען אין די שענקען, אין די געריכטען. אין הויף, אין פּאַרלאַמענט, אין די רעסט־ טאָראַנען און אומעטום האָבען זיי געשאָטען פעך און שוועבעל אויף די דייטשען, וואָס זענען געקומען און האָבען פערכאַפּט דעם טראָן.

(ווייטער מאָרגען)

ראָטשילד און זיין פרוי

איז ווערמענס שלאָס ענגלאַנד'ס געוועזענער קעניג איז פערפאַהרען

עס איז געווען אַ חשד, אז דער געוועזענער ענגלישער קעניג, עדוואַרד דער אַכטער, איז גענייגט צו די נאַציס, אז ער פֿערעהרט היטלער'ן, מוסאָליני'ן און די אַנדערע פֿאַשיסטען. נאָר ווי עס ווייזט אויס, איז דאָס געווען אַ בלבול אויף איהם. דאָס קען מען זעהן פֿון איין בעווייז: ער האָט זיך אָפּגעשטעלט, ביים בעזעצען זיך אין גלות, ביי אַ יודען...

אמת, עס איז אַן'אָנגעזעהענער מענש, עס איז אַ ראָטשילד, עס איז אַן'אַריסטאָקראַט פֿון העכסטען סאָרט. אָבער דאָך איז ער אַ יוד, און עס איז זיכער, אַז דאָס וועלען איהם די דייטשע און עסטרייכישע נאַציס קיינמאָל נישט פֿערגעבען, ווייל דאָס איז אַן'אָפֿענער פּאַטש אין פּנים פֿאַר זיי.

און עס ווייזט זיך אַרויס, אַז דער צוויי־און־פֿערציג־יאָהריגער עקס־קעניג — אָדער, ווי ער איז איצט בעקאַנט, דער „דיוק אָיו ווינדזאָר" — איז אַ ראָמאַנטיש געניגטער מענש. לויט ווי עס איז איצט בעקאַנט, איז זיין קומען אין דעם קליינעם שטעטעל אין די טיראָלישע בערג נישט קיין צופֿאַל, נאָר עס איז געווען מיט אַ מיין, ווייל דער דאָזיגער פּלאַץ איז פֿערבונדען פֿאַר איהם און פֿאַר דער פֿרוי, וועלכע ער האָט אַזוי ליב און פֿאַר וועלכער ער האָט אַזוי פֿיל מקריב געווען, מיט זיסע זכרונות. זיי האָבען זיך מיט אַ יאָהר צוריק דאָרט געטראָפֿען און פֿערבראַכט אַ גליקליך שטיקעל צייט. אויף דעם דאָזיגען פּלאַץ איז דאָס אויסגעוואַקסען די הייסע, ברענענדיגע ליבע צווישען די צוויי מענשען, און ער האָט בעשלאָסען, באַלד ביים אָנקומען

ער איז איינער פֿון די רייכסטע מענשען אין צענטראַל אייראָפּע. — זיין פֿרוי איז אויך געווען צוויי מאָל פֿערהייראַט איידער ער האָט זי גענומען. — זי קומט פֿון פֿילאַדעלפֿיא, געווען אַ קריסטין און האָט זיך מגייר געווען. — אַנדערע אינטערעסאַנטע פֿאַקטען

פֿון י. אַבראַמסאָן

אין מיטעל־אייראָפּע צו געזוכען דעם דאָזיגען אָרט.

מאַראָם ראָטשילד, איינע פֿון די שענסטע פֿרויען אין גאַנץ עסטרייך, איז אַ יודישע טאָכטער, פֿון פֿילאַדעלפֿיא (איהר מיידעלשער נאָמען איז געווען וואָולף), נאָר זי האָט חתונה געהאַט מיט אַ קריסט און איז געוואָרען אַ קאַטאָליקין, און מיט דעם מאַן געלעבט עטליכע יאָהר, ביז זי האָט זיך געטראָפֿען מיט'ן באַראָן ראָטשילד, ווען ער איז געווען אויף אַ בעזוך אין אַמעריקע; דאַן האָט זיך אָנגעפֿאַנגען אַ הייסע ליבע צווישען די צוויי. עס האָט פּאַסירט דאָס, וואָס עס האָט שפּעטער פּאַסירט מיט סימפּסאָן, און זי האָט זיך געג'ט מיט איהר מאַן, נאָר עס האָט גערויערט אַ לאַנגע צייט ביז זי און דער באַראָן האָבען חתונה געהאַט, און זי איז געוואָרען צוריק אַ יודין, און נאָכדעם האָבען זיי זיך אריינגעצויגען אין דעם וואונדערליכען פּאַלאַץ, וואָס איז זעקס טויזענט פֿוס הויך איבער'ן ים־פֿלאַך. דאָ האָט זיך סימפּסאָן און דער קעניג אָפּגעשטעלט און וואו זיי זענען געוואָרען געהעכטער בעקאַנט.

ווען זיי זענען אָנגעקומען אין דעם ראָטשילד־פּאַלאַץ זענען אַלע געווען צופֿרידען און גוט אויפֿגעלייגט. עס איז אָבער געווען איין וועזען, וואָס האָט זיך נישט משמח געווען, און דאָס איז דעם געוועזענעם קעניג'ס הינטעל, וועלכעס עס האָט מיטגענומען מיט זיך אין גלות אריין, און וועלכעס מען האָט די גאַנצע צייט געהאַלטען אויף דעם וואַגאָן וואו דער געוועזענער קעניג האָט זיך געפֿונען. עס איז געווען אומעטיג דעם הונטעל, און ער האָט נישט געוואָלט צולאָזען צו זיך קיינעם, אפֿילו די מענשען, וואָס זענען געווען שטענדיג מיט איהם און וועלכע ער קען אַזוי גוט. ווער ווייס, עס קאָן זיין, אז דאָס דאָזיגע הינטעל בענקט נאָך ענגלאַנד, אז עס ציהט איהם אַהין פֿון וואַנען מען האָט איהם צונענומען; נישט פֿרעגנדיג ביי איהם קיין ערלויבניש. ווי עס ווייזט אויס, האָט עס דער געוועזענער קעניג בעמערקט, ווייל ער האָט איהם גענומען פֿאַר'ן שטריקעל און איהם געהאַלטען נעבען זיך. אָבער אויך דאָס האָט נישט געהאָלפֿען.

אָבער איין זאַך איז זיכער, אַז דער געוועזענער קעניג האָט געפֿונען דעם ערשטען אָפּרוה־פּלאַץ ביי אַ יודען, און דאָס אין היינטיגע צייטען עפּעס ווערט, ווייל דאָס וועט זיכער ווי טון די לייט, וואָס זייער אַרבייט בעשטעהט אין טרעטען די יודען מיט די פֿיס.

—*×*—

ראַדיאָ - ווינקעל

קאַרוזאָ'ס נביאות איז מקוים געוואָרען.

זיינער צייט האָט דער איטאַליענישער זינגער קאַרוזאָ דורכגעמאַכט אַ ים רייזע. געווען איז עס דאַן ווען מ'האָט ערשט קוים אָנגעהויבען צו בענוצען ראַדיאָ און מ'האָט אַזוינס נאָך געהאַלטען פֿאַר איינעם פֿון די וועלט־וואונדער. קאַרוזאָ איז דאַן געווען אַזוי בעגייסטערט דערפֿון, וואָס מען קאָן זיך פֿון אָקעאַנוס אַראָפּ פֿערשטענדיגען מיט דער נאָהענסטער ראַדיאָ סטאַציע אז ער האָט אַ זאָג געטאָן:

— עס וועט נאָך זיכער אַמאָל זיין אַ צייט ווען מען וועט קאָנען פֿון אָקעאַנוס אַראָפּ אָהנשיקען דעם ווייב אַ ליבען גוטען מאָרגען!

קאַרוזאָ האָט אָבער נישט דערלעבט צו זעהען אויב זיין נביאות וועט מקוים ווערען צי נישט.

היינט, אַז אַ שיף פֿאָהרט איבער'ן ים איז זי שוין נישט אַליין. אומעטום זיך האָט זי אַ אָקעאַנוס פֿון ים כוואַליעס איבער זיך — אַן'אָקעאַנוס פֿון ראַדיאָ כוואַליעס. ווען דעם שיף פֿאָהרער פֿעראַט אַ ים כוואַליע בשעת אַ שטורעם קומט איהם באַלד צו הילף די ראַדיאָ כוואַליע און איז איהם מציל.

זעהר גרויס איז די כח פֿון ראַדיאָ לגבי דער שיף אויפֿן ים דער ראַדיאָ זאָגט איהר טעגליך ווי שפּעט עס איז, וואָס פֿאַר אַ וועטער עס וועט זיין וואָרענט איהם פֿאַר אייז בעתן שטעלט אין די פֿערבינדונג פֿון דער שיף מיטן פּאָרט, פֿון וועלכען זי פֿאָהרט אַרויס, דער מיטן פּאָרט וואוהין זי פֿאָהרט זיך אַוועק, מיט אַלע אַנדערע שיפֿען אויפֿן ים און מיט די עראָפּלאַנען אין דער לופֿט. ערשט, זייט מען האָט אין די שיפֿראַ־יאָס אָנגעהויבען בענוצען קורצע כוואַליעס — איז דער ראַדיאָ באמת געוואָרען אַ בריק צווישען דער שיף און דער גאַנצער וועלט. פֿון דער טעלעפֿאָנישער אָדער טעלעגראַפֿישער קאַבינע קען מען רעדען און דעפּעשירען אַזוי גוט, ווי אין אַ נאָרמאַלען פּאָסט און טעלעגראַף אמט אויף דער יבשה.

די מאָדערנע שיפֿען האָבען אויך גאַנץ אָפֿט אויף נאָהם סטאַציעס, אַ דאַנק וועלכע די פּאַסאַזשירען קאָנען פּונקט ווי אין דער היים טעניסען פֿון ראַדיאָ מיט אַלע זייערע פּראָגראַמען איבערהויפּט, ווען איינעם קומט אויס צו מאַכען אַ רייזע וואָס געדויערט עטליכע וואָכען — קאָן ער זיך נאָר בעגעהען אָהן שום קאָנטאַקט מיט דער יבשה? מען קאָן דאָך אַריינגעהען אין יעדען געוועהנליכען פּאָסט אמט און אויפֿגעבען אויף וועלכער שיף דער בעטרעפֿענדער מענש געפֿינט זיך, און ער בעקומט פֿון דערהיים אַ דעפּעשע מען קאָן איהם אויך אַמאָל צורופֿען פֿון דער שיף צום טעלעפֿאָן. דער שיף פּאָסט אמט פֿערמאָגט אפֿילו ספּעציעלע טראַנסלאַציע בלאַנקעטען אויף טעלעגראַמען.

אָ, ווי ווייט די וועלט איז שוין אוועק פֿון די פּיאָנערען פֿון די אַלטע קאָנקוויסטאַדאָרען!

געפּאַנצערטער פּראָפּאַגאַנדע אויטאָ פֿון דער מאַדרידער רעגירונג.

פֿון מאַדריד ווערט מיטגעטיילט אז די אָרטיגע רעגירונג האָט געבראַכט אין בעוועגונג אַ ספּעציעלען געפּאַנצערטען אויטאָ אין וועלכען עס אַרבייט אַ קליינע ראַדיאָ סטאַציע מיט אַן'אַמפּליפֿיקאַטאָר פֿון אַן' אויסערגעוועהנליכען קראַפֿט דער ראַדיאָ וואַגען קומט צו נאָהענט צום פֿראָנט און מיט אַ הויך קול וואָס טרייבט 10 קילאָמעטער ברייטאַג און 15 קילאָמעטער ביז גיט ער איבער צו די אויפֿשטענדער קאָמוניקאַטען און פּראָפּאַגאַנדאַ אויפֿרופֿען.

טראַנסמיסיע פֿון די חתונה פֿייערליכקייטען אין האָלאַנד.

דעם 7־טען יאַנואַר קומט פֿאָר די חתונה פֿון דער פּרינצעסין יוליאַנע פֿון האָלאַנד מיט'ן פּרינץ בערנהאַרד ליפּע ביסטערפֿעלד ביי וועלכער דער ראַדיאָ וועט האָבען אַ גאָר גרויסע פֿונקציע. דעם 19־טען דעצעמבער האָט מען שוין איבערגעטראָגען די פֿייערליכקייטען פֿון דער פֿאָרמאַליטעטען דורכפֿיהרונג אין ציוויל אמט, אין יאַנואַר אָבער — די חתונה פֿייערליכקייטען גופֿא.

גאַנץ האָלאַנד איז שטאַרק פֿאַראינטערעסירט אין דעם אַזוי, אז עס האָט זיך דאָרט משמעותדיג פֿערשטאַרקט די נאָכפֿראַגע אויף אַפּאַראַטען און ראַדיאָ מכשירים.

יודען אין ראַטען־פֿערבאַנד

צי וועט מען פֿון דער סאָוויעטישער פֿאָלקס־צעהלונג זיך דערוויסען די גענויע צאָהל? — פֿראַגען פֿון רעליגיע אין דער סאָוויעטישער פֿאָלקס־צעהלונג

מאָסקווע (יט"א) דעם 6־טען יאַנואַר 1937 ווערט אין ראַטען־פֿערבאַנד פֿאָרקומען אַן'אַלגעמיינע פֿאָלקס־צעהלונג. דאָס וועט זיין די פֿינפֿטע פֿאָלקס־צעהלונג אין רוסלאַנד בכלל: די ערשטע איז פֿאָרגעקומען אין 1897, און די איבעריגע צוויי זענען פֿאָרגעקומען אונטער'ן ראַטען־רעזשים — איינע אין 1920 און די צווייטע אין 1926.

דער פֿאָרשטעהענדער פֿאָלקס־צעהלונג פֿון 6־טען יאַנואַר ווערט אין סאָוויעט־רוסלאַנד צוגעשריבען אַ גרויסע בעדייטונג, הויפּטזעכליך פֿאַר דער פֿעסטשטעלונג פֿון די ענדערונגען, וואָס זענען זייט דער פֿריהערדיגער פֿאָלקס־צעהלונג איינגעטרעטען אין דער פֿאָלקס־ווירטשאַפֿט און קולטור פֿון גאַנצען פֿערבאַנד און פֿון די בעזונדערע רעפּובליקען און נאַציאָנאַליטעטען.

וואָס שייך דער יודישער בעפֿעלקערונג, זענען די ענדערונגען געווען זעהר בעדייטענדע. פֿאַר די 10 יאָהר זייט דער פֿאָלקס־צעהלונג פֿון 1926 איז אויסגעוואַקסען אַ יודיש פּוילערטום מיט עטליכע דורות קאַלכאָזען און העכער אַ פֿערטעל מיליאָן יודישע ערד־אַרבייטער, און איז ענטשטאַנען אַ יודישער פּראָלעטאַריאַט מיט העכער 100 טויזענד אַרבייטער. דאַגעגען איז פֿאַר די 10 יאָהר אינגאַנצען פֿערשוואונדען געוואָרען די אַמאָל בעדייטענדע שיכט קרעמער, הענדלער און „לופֿט־מענשען", וועלכע האָט זיך נאָך שטאַרק אָנגעזעהען אין דער צייט פֿון דער פֿריהערדיגער פֿאָלקס־צעהלונג. עס איז אויך פֿערשוואונדען די קאַטעגאָריע דעקלאַסירטע און רעכטלאָזע („לישענצעס"), וועלכע איז צווישען יודען געווען גרעסער ווי צווישען אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען. די פֿאָרשטעהענדע פֿאָלקס־צעהלונג דאַרף — ווי מען ריכט זיך — אָפּשפּיגלען די דאָזיגע ענדערונגען, זייער ריכטונג און כאַראַקטער.

אין בעצוג אויף דער יודישער בעפֿעלקערונג (און עס איז אָנצונעמען, אז דאָס זעלבע וועט זיך אויך בעציהען לגבי אַנדערע, ציפֿעריש פֿערהעלטנישמעסיג־קלענערע נאַציאָנאַליטעטען) וועט אָבער די פֿאָרשטעהענדע פֿאָלקס־צעהלונג זיין אַ נישט־גענויע אין דער ערשטער פֿראַגע: וויפֿיל יודען לעבען אין סאָוויעטען־פֿערבאַנד. עס האַנדעלט זיך וועגען דעם, וואָס לויט די כללים פֿון דער פֿאָלקס־צעהלונג פֿון 6טען יאַנואַר וועט די נאַציאָנאַליטעט פֿון יעדען געצעהלטען בעשטימט ווערען נישט לויט זיין געבורט שיין, נאָר וועט איבערגעלאָזען ווערען דעם פֿרייען אויסוואַהל פֿון יעדען בירגער. עס איז דעריבער קיין ספק נישט, ואז אַ געוויסער טייל יודען וועט זיך פֿעררעכענען צו דער רוסישער, אוקראַינישער, ווייסרוסישער אָדער אַנדערע נאַציעס, אורטיילענדיג לויט דער שפּראַך און קולטור, מיט וועלכע די געצעהלטע זענען אויפֿגעוואַקסען. במילא וועט די שטרענג־ריכטיגע צאָהל פֿון דער יודישער בעפֿעלקערונג אין ראַטען־פֿערבאַנד בלייבען אומבעוואוסט.

דער דאָזיגער פּגם אין דער פֿאָרשטעהענדער פֿאָלקס־צעהלונג וועט וואַהרשיינליך נאָר פֿערטיפֿט ווערען מחמת אַ צווייטען פּונקט פֿון דער צעהלונג, וועגען וועלכען עס וועט לויט אַלע סימנים אוממעגליך זיין צו בעקומען אַ ריכטיגע בילד: די פֿראַגע פֿון גלויבען.

אמת, דער פֿראַגע־בויגען פֿון דער פֿאָלקס־צעהלונג ענטהאַלט אַ רובריק, אין וועלכער דער געצעהלטער דאַרף אָנגעבען זיין רעליגיעזען גלויבען. עס האַנדעלט זיך אָבער, אין דער דאָזיגער פֿראַגע, נישט וועגען דער רעליגיעזער צוגעהעריגקייט צו דער אָדער יענער געמיינדע, קהלה אָדער קירך, נאָר וועגען דער „אינערליכער" רעליגיעזער איבערצייגונג, אונאָפּהענגיג פֿון דער רעליגיע, אין וועלכער דער געצעהלטער איז געבוירען און ערצויגען געוואָרען". ביי די פֿערהעלטנישען אין סאָוויעטען־פֿערבאַנד איז קלאָר, ואָס הגם קאָנסטיטוציאָנעל איז די בירגער גאַראַנטירט די גלויבענס־פֿרייהייט, איז אָבער קיין ספק נישט, אַז די איבערוויגענדע מעהרהייט (קריסטען, יודען, מוזולמענער א. א. ו.) וועט די רובריק וועגען רעליגיע אויספֿילען מיט: „אומגלויביגער".

אַ אַזוי וועט זיין, קען מען שליסען נישט בלויז פֿון אַ'געמיינע זאַכבעטראַכטונגען, נאָר אויך פֿון צוויי פּראָבע־אויספֿאָרשונגען, וואָס זענען אין ראַטען־פֿערבאַנד דורכגעפֿיהרט געוואָרען אין 1923 און 1934. די דאָזיגע אויספֿאָרשונגען האָבען בעוויזען, אַז די צאָהל, וואָס ווערט אָפּגעגעבען פֿאַר רעליגיעזען קולט איז אין 1934 געווען צווישען פֿרויען 13 מאָל קירצער ווי אין 1923 און צווישען מענער — 27 מאָל קירצער. דאָס הייסט, נאַטירליך, נישט, אַז די צאָהל פּאַקטישע גלויביגע זאָל זיך פֿאַר די 9 יאָהר האָבען צווישען פֿרויען פֿערקלענערט 13 מאָל און צווישען מענער — 27 מאָל. ווייל עס איז דאָך גרייליך מעגליך, אַז צווישען די־יעניגע, וואָס בעזוכען מעהר נישט קיין רעליגיעזען געבעטהויז, איז פֿערהאַן אַ געוויסע צאָהל ווירקליך גלויביגע. איצט אָבער, ווען עס ווערט געשטעלט די פֿראַגע נישט וועגען רעליגיעזער קולט־פּראַקטיק, נאָר וועגען דער בעציהונג צו רעליגיע און אינערליכע רעליגיעזע איבערצייגונגען, איז מעגליך, אַז די צאָהל גלויביגע איז גרעסער געוואָרען, אָדער פֿערקעהרט, זי האָט זיך פֿערקלענערט. עס איז אָבער זיכער, אַז דער גרעסטער טייל פֿון דער בעפֿעלקערונג וועט אויף דער פֿראַגע פֿון רעליגיעזער געוויסענס־אָנגעהעריגקייט ענטפֿערן נעגאַטיוו.

ראַדזש

פֿון ז. רייזען

— 2 —

איצט איז אין לאָדזער אינדוסטריע ווידער אויפֿגעבויט און געוויס האָבען דאָ די יודען געשפּילט די ערשטע ראָלע. עס זענען אויפֿגעקומען די גראַנדיעזע אינדוסטריעלע מאַסיוען פֿון די אייטינגאָנס, פֿון דער ווידזעווער מאַנופֿאַקטור (אשר קאָן), וואָס יעדער אויך מחוץ לאָדז האָט פֿון זיי געהערט. אָבער אין די הונדערטער און די הונדערטער צייל זיך די קלענערע פֿאַבריקאַנטען, וואָס ערשט אויפֿ'ן אָרט גופֿא קען מען זיי און מען ווייסט אפֿילו וויפֿיל יעדערער פֿון זיי איז „ווערט" (רעדענדיג אויפֿ'ן יודיש פֿון אַמעריקא, וואו אויב איינער איז ווערט אַ מיליאָן דאָלאַר, למשל, הייסט עס, אז ער האָט זיין אייגענס אַ מיליאָן — אַן'אָפֿענער און קלאָהרער דיבור). און דאָס זענען דאָס רוב אינדוסטריעלער אויפֿגעקומענע ערשט נאָך דער מלחמה. וואָרום זעלטען ווער פֿון די פֿאַר'מלחמה'דיגע לאָדזער טעקסטיל־מאַגנאַטען האָבען בעוויזען ווידער צו קומען צו זייער גדולה, און דאָס אין נוגע די יודען ווי די דייטשען (פּאָליאַקען זענען נישט רעפּרעזענטירט אין דער לאָדזער אינדוסטריע). ווער האָט נישט געהערט פֿון פּאָזנאַנסקי'ן — אָבער יעדערער אין לאָדז וועט אייך ווייזען זיין פּאַלאַץ, וואו עס געפֿינט זיך איצט די וואָיעוואָדשאַפֿט, און זיי פֿאַבריקען פֿון דער בעריהמטער פֿאַמיליע, איצט האַלב אויסגעשמד'ט און נאָך דערווטערדיג פֿינאַנציעל, זענען אריבער צו איטאַליענישע פֿינאַנסיסטען. אויך אַן'אַנדערע, אַמאָל און אויך נאָך איצט גענוג בעקאַנטע פֿאַבריק איז שוין נישט אין רשות פֿון יענער משפּחה דייטשע טעקסטיל־מאַגנאַטען, וועמעס נאָמען זי טראָגט, נאָר עס זיצט דאָרט פֿאַר אַ קאָמיסאַר אַ פּוילישער גענעראַל, און ווען נישט די אומדערהערטע עליה אויף גאַרן, וועלכע די גרויסע גאַרן־שפּינער האָבען מיט'ן אויסרייד פֿון די דעוויזען - בעגרענצונגען דערבראַכט ביז צו 40 פּראָצ. שטעלענדיג בדייל הדיל די מיטעלע און קלענערע טעקסטיל - אינדוסטריע, ווער ווייס, וואָס עס וואָלט געווען דער גורל פֿון דער דאָזיגער פֿאַבריק, וואָס האָט אויף איהר גאַרן פֿערדינט אפֿשר אַ פּאָר צענדליג מיליאָן....

יאַ, די יודען אין לאָדז, וואָס האָבען בעוונדערט נאָכ'ן גירוש מאָסקווע אַזוי פֿיל צוגעטראָגען צו דער ענטוויקלונג פֿון דער לאָדזער אינדוסטריע, האָבען אויך אין די בערינגונגען פֿון דעם אומאָפּהענגיגען פּוילען געוויזען וואונדער פֿון אַ י. באַא יע און צופּאַסונג. דער בעוואוסטזיין אין דער אייגענער אויפֿטועריטשקייט פֿילט זיי אפֿילו אָן מיט אַ געוויסען שטאָלץ און בטחון, און אז איך האָב מיט אייניגע פֿון זיי גערעדט וועגען דער יריעה, וואָס איך האָב אויסגעלייענט אין אַ לאָדזער צייטונג, אַז די פּויזנער פּוילישע סוחרים גייען פֿערלייגען אין לאָדז אַן'עכט פּוילישע טעקסטיל־פֿאַבריק מיט עכט פּוילישען קאַפּיטאַל" צום קאַמף געגען דער זשידישער שליטה אין דער לאָדזער אינדוסטריע, האָבען זיי מיר — שוין אפֿשר מיט צו פֿיל זעלבסט־זיכערקייט, בעוואוינט: — יאַ, עס קען גרייליך געמאַלט זיין, אז די עכט פּוילישע לייט פֿון פּויזען וועלען טאַקע אויפֿבויען א פֿיין פֿאַבריקעל און וועלען פּראָדוצירען א פֿיין שטיקעל סחורה, אָבער קאָסטען וועט עס 28 זל. אַ מעטער אַנשטאָט 18...

און פֿאַר א ראיה דערציילען זיי — נישט אַן קנאה — וואָס די ביאַליסטאָקער יודישע טעקסטיל־פֿאַבריקאַנטען האָבען בעוויזען — צו קאָנקורירען שיער נישט מיט די יאַפּאַנישער אויף די ווייטסטע וועלט־מערק: אַזאַ קאָניונקטור האָט דאָך ביאַליסטאָק נישט געהאַט שוין זינט 1906!

און נאָך א ראיה ברענגען זיי מיר, ווי אַזוי אפֿילו די ביליצער (בעלסקער) אַלטע איינגעפֿונדעוועטע טעקסטיל־אינדוסטריעלער האָבען זיך נישט געקענט צופּאַסען צו די נייע נאָכמלחמה'דיגע בעדינגונגען און נייע יודישע פֿאַבריקאַנטען פֿון קאָנגרעס־פּוילען און פֿון גאַליציע האָבען זיי אריבערגעיאָגט אַלץ מעהר און מעהר פֿערנעמענדיג דעם פּלאַץ.

צי איז דער דאָזיגער אָפּטימיזם נישט קיין אָפּ־אַרערישער קען איך נישט זאָגען, בין צופֿיל הדיוט אין דעם ענין, אָבער דער פֿאַקט איז, אַז לעת עתה איז לאָדז אויף 90 פּראָצענט יודיש וואָס שייך די פֿאַבריקאַנטען. נאָר נישט דער ערך ערגער שטייט די זאַך מיט יודישע אַרבייטער אין דער לאָדזער אינדוסטריע.

די פֿראַגע פֿון יודישער אַרבייט אויף די פֿאַבריקען איז אַלע מאָל געווען אַ אָנגעווייטאָגטע. די גרויסע יודישע פֿאַבריקאַנטען האָבען ארויסגעלייגט די טומאה אין דער יראה — זיי ווילען בלומרשט נישט ברענגען יודען צו חילול שבת און דערפֿאַר האָט זיך אַזאַ ב., למשל, דערלויבט איינער פֿון די ערשטע ארויסצוואַרפֿען די יודישע אַרבייטער פֿון אַ פֿאַבריק וואָס ער האָט איבערגענומען (דאָס האָט איהם, פֿערשטייט זיך, נישט געשטערט צו ווערען שפּעטער א „פֿיהרער" פֿון די לאָדזער יודען, אז אָך און ווי צו ווי).

אויף איצט איז נאָך בישטיג קליין די צאָהל יודישע אַרבייטער אויף די גרעסערע פֿאַבריקען. אָבער עס גייט אָן אַ בעוועגונג די דאָזיגע צאָל צו פֿערגרעסערן. ד"ר שמעון ווישעוויאַנסקי, דער פֿאָרזיצער פֿון לאָדזער „אָרט", זעהט אין רעם די הויפּט־אויפֿגאַבע פֿון דער „אָרט"־אָרגאַניזאַציע אין לאָדז, וואו דער לאָזונג פֿון איבערשיכטונג און פּראָדוקטיוויזאַציע האָט אַהן אַן'ערך גינסטיגערע בעדינגונגען בעוואָרט צו ווערען ווי ערגעץ אַנדערשוואו. דערפֿאַר געהערט לאָדז צו די אַקטיווסטע צענטערס פֿון „אָרט", און די אַקציעס פֿון „אָרט" געפֿינען דאָ אַ סך אַ וואָ רימערען אָפּקלאַנג ווי למשל אין וואַרשאַ.

אָבער נישט נאָר פֿאַר „אָרט" איז לאָדז אַקטיווער און רופֿט זיך לעבעדיגער אָפּ. אויך א סך אַנדערע יודישע געזעלשאַפֿטליכע אָרגאַניזאַציעס רעדען מיט אָנערקענונג וועגען דער בעציהונג פֿון דעם יודישען לאָדז צו יודישע פּראָבלעמען און יודישע אויפֿטוען.

דאס לאדזער לעבען

מאנטאג, 4 יאנואר
כ"א טבת תרצ"ז

זון־אונטערגאנג 3.33
זון־אויפגאנג 7.37

יודישע דעלעגאציעס געגעבען אפ ניי־יאהר־וואונשען
פאר׳ן מלוכה־פרעזידענט און רעגירונג

פרייטאג דעם 1. יאנואר האט דער לאדזשער יואיעוואדע אויפגענומען אין רעפרעזענטאנץ־זאל פון דער יואיעוואדזטווע, פערשידענע דעלעגאציעס, וועלכע האבען איבערגעגעבען ניי־יאהר וואונשען פאר׳ן מלוכה־פרעזידענט, רעגירונג און יואיעוואדע.

ס׳זענען געקומען דעלעגאציעס פון דער גייסטליכקייט, מיליטער, זעלבסטפארוואלטונג און זעהר פיל געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, פון די יודישע דעלעגאציעס זענען געקומען: אין נאמען פון דער קהלה — פרעזעס מינצבערג, דאזאר רומקאווסקי און הרב פיינער. פון סוחרים־פעראיין — פרעזעס יאשונסקי, פון דער האנדווערקער עקספאזיטור ראטמ. האנעמאן און מאיר הערשקאוויטש, פון קליינהענדלער פעראיין, פאמארסקא 15 — ראטמ. כארי, פון קליינהענדלער־פעראיין, אגראדאווא 10 די ראטמענער ל. ראזענבערג און גרשון יואלמאן, צווישען דער קאנסולארער קארפארשאפט האט מען בעמערקט די קאנסולען־יודען: מאקס קאן און ווייספעלד.

סטאראסטווע פערלאנגט אנ׳אפשריפט פון פסק
וועלכען דער ראבינאט האט ארויסגעגעבען אין דער פראגע פון כאינער שוחטים

ווי בעקאנט האבען די כאינער שוחטים געפיהרט א לאנגען קאמף מיט דער קהלה־פארוואלטונג וועגען דעם, אז צוליב דעם, וואס זיי האבען פערלוירען די ארבייט בעת׳ן איבערנעהמען די שחיטה פון כאינער שטעטעל קיין לאדז, זאל מען זיי צונעהמען אלס לאדזשער שוחטים.

וועגען דעם האבען זיך געפיהרט לאנגע אונטערהאנדלונגען און ס׳זענען פארגעקומען עטליכע דין־תורות צווישען דער לאדזשער קהלה און די כאינער שוחטים. סוף כל סוף האט דער ראבינאט ארויסגעטראגען א פסק וועגען ענטשעדיגונג פאר עטליכע כאינער שוחטים, און צוזאמענהאנג מיט דעם דאזיגען פסק האט די קהלה־פארוואלטונג אריינגעטראגען אין צוגאב־בודזשעט פארן יאהר 1936 1300 זל., וועלכע מ׳דארף אויסצאהלען די כאינער שוחטים.

דער צוגאב - בודזשעט איז איבערגעשיקט געווארען צו דער סטאראסטווע אויף צו בעשטעטיגען. נעכטען איז אין קהלה אנגעקומען א בריף פון דער סטאראסטווע, אין וועלכען ס׳ווערט פערלאנגט אויפקלערונגען וועגען דעם גאנצען ענין און אויך אנ׳אבשריפט פון פסק, וועלכער דער ראבינאט האט אין דעם ענין ארויסגעגעבען.

מארגען א זיצונג פון די יודיש־בירגערליכע ראטמענער
וועגען דער טאקטיק אויף דער וואהל־זיצונג פון שטאט־ראט

ווי מיר האבען שוין איבערגעגעבען קומט פאר דעם הייטיגען דאנערשטאג דעם 7 יאנואר א וואהל־זיצונג פון שטאטראט. אויף דער דאזיגער זיצונג וועט געוועהלט ווערען א פרעזידענט, 3 וויצע־פרעזידענטען און 8 לאווניקעס. די זיצונג וועט פיהרען א פארזיצער, וועלכער וועט געוועהלט ווערען צווישען די ראטמענער.

דער נעכטיגער ,,ארענדאווניק" שרייבט, אז די פ. פ. ס. האט בעשלאסען אלס פארזיצער פון דער דאנערשטאג׳דיגער זיצונג צו וועהלען דעם ראטמאן אדוו. קעמפנער.

היות ווי אדוו. קעמפנער איז א יוד שמועסט מען אין די פארטייאישע קרייזען, אז די ענדעקעס וועלען בשום אופן נישט דערלאזען, אז א יוד זאל פיהרען די זיצונג פון שטאטראט.

די קאנדידאטען אויף פרעזידענט און וויצע־פרעזידענטען זענען געבליבען די זעלבע וועלכע זענען שוין מיט א צייט צוריק בעשטימט געווארען דורך פ. פ. ס. דאס זענען: נארבערט בארליצקי — פרעזידענט, אדאם וואלטשאק, ארטור שוואטשיק און יוליוש הראטווא — וויצע־פרעזידענטען, פון די לאווניקעס, וועלכע וועלען געוועהלט ווערען אויף פראפארציאנעלע יסודות וועט פ. פ. ס. בעקומען 4, בונד 1, דריי לאווניקעס בלייבען פאר די ענדעקעס, צי זיי וועלען אנטיילנעהמען אין די וואהלען פון לאווניקעס איז נאך נישט בעקאנט.

וואס שייך טאקטיק און שטעלונג פון די יודישע ביחטערליכע ראטמענער בעת די דאזיגע וואהלען, איז זי ביז איצט נאך נישט פעסטגעשטעלט געווארען. ערשט מארגען וועט פארקומען א זיצונג פון די יודיש־בירגערליכע ראטמענער, אויף וועלכער עס וועט בעטראכט ווערען די פראגע פון גרינדען אנ׳ איינהייטליכע יודישע פראקציע, אויב דאס זאל נישט צושטאנד קומען, וועט ארומגערעדט ווערען די פראגע וועגען אנ׳איינהייטליכער טאקטיק און שטעלונג צו די וואהלען צו דער שטאטפארוואלטונג.

מיט א האמער איבער׳ן קאפ
האט א יודישער יונגערמאן דערלאנגט דעם צווייטען בעת׳ן שלאף
בלוטיגע געשעהעניש אויף באלוט

אויף קראוויעצקא 5 איז נעכטען פארגעקומען א בלוטיגע געשעהעניש צוליב פערזענליכער נקמה. איין יוד דעם צווייטען האט בעת׳ן שלאף דערלאנגט מיט א האמער אין קאפ פון וואס דער שלאפענדער איז שווער פערוואונדעט געווארען.

מיר דערוויסען זיך וועגען דעם דאזיגען פאקפאל פאלגענדע פרטים: אין הויז דאזיגען וואוינט דער 24־יעהריגער נתן שארף, א שניידער, וועלכער איז געווען א חתן מיט דעם מיידעל עווא ו.

דאס מיידעל איז א זעהר שעהנע און א חוץ שארף׳ן האט זי נאך געהאט פיל אנהענגער. צווישען אנדערע האט זיך אויך אין דעם מיידעל געליבט שארף׳ס א פריינד, א געוויסער אהרן בלאט פון זאר ווישא גאס. צווישען די צוויי פריינד זענען צוליב דעם די בעציהונגען געווארען זעהר אנגעשטרענגטע. נעכטען ביינאכט ווען שארף איז געלעגען אין בעט איז צו איהם אין וואוינונג אריין בלאט און ווען יענער איז געווען פערזונקען אין שלאף, האט בלאט איהם דערלאנגט עטליכע קלעפ מיט א האמער אין קאפ. די פאלגען פון דעם אנפאל זענען געווען שרעקליכע. ער האט בעקומען 3 טיפע און שווערע וואונדען. פון איין קלאפ מיט׳ן האמער איז ביי שארפ׳ן אויסגעהאקט געווארען דאס לינקע אויג. צו דעם שווער־פערוואונדעטען איז ארויסגערופען געווארען די פריוואט - פאגאטאוויע (111-15), וועלכע האט דעם פערוואונדעטען ערטיילט די ערשטע הילף.

דער צושטאנד פון שארפן איז א שווערער.

בלאט איז ארעסטירט.

פערשוואונדענער דראזשקאזש

(ז) יאסעל ליסמאנאוויטש האט געמאלדען, אז דער ביי איהם אנגעשטעלטער דראזשקער, דער 23־יאהריגער בראניסלאוו דעמבאווסקי איז ארויסגעפאהרען מיט זיין דראזשקע פריטאג אינדערפריה, און איז צו דער בעשטימטער צייט, 8 אין אווענד, נישט צוריקגעקומען.

פאליציי האט פעראָרדענט אנ׳אויספארשונג, און אום׳ן צווייטען טאג האט מען די דראזשקע מיט׳ן פערד און מיט׳ן דראזשקער׳ס ליבעריע געפינען אויפ׳ן קאראלעווער שאסיי. דער דראזשקער גופא איז אבער דארט נישט געווען.

ס׳איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז פרייטאג ביי טאג איז דעמבאווסקי אין דער בעגלייטונג פון עטליכע פערשוין געווען אין דער צוקערניצע אויף לעגיאנאוו 5.

קיין ארץ־ישראל
דורך טריעסט און קאנסטאנץ.
אויספלוג קיין וויען
19 — 29 יאנואר 1937 130 זל.
פעקלער קיין רוסלאנד
פינקטליך און שנעל
ערלעדיגט
דאס וועלט־רייזע־ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.
אכטונג! ווער ס׳וויל אז די מצות אויף פסח קיין סאוויעט־רוסלאנד זאלען אנקומען צו דער צייט, דער זאל שוין זיך פערשרייבען אין „אוניאן לויד" פיעטריק. 42.

זאל „פילהארמאניע" נארוטאוויטשא 20 טעל. 213-34
היינט, מאנטאג, ד. 4־טען, דינסטאג, ד. 5־טען און מיטוואך, ד. 6 יאנואר, 9 אוונט
צוליב דעם גרויסען דערפאלג
נור 3 לעצטע גאסטשפילען פון די בעקאנטע ארטיסטען
קורט קאטש און ראמא לערער
אין 5 אקטיגער פיעסע פון קארל שענקער, איבערזעצונג פון ח. ראזענשטיין
„דאס קינד"
אינסצעניזאציע און רעזשי:
ד"ר מ. ווייכערט
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמאניע.

יובילעי־פייערונג אין „קיבוץ הסולל"

בעכטען האט דער קיבוץ „הסולל" ביי דער ארגאניזאציע „הנוער הציוני", זאמענהאפא 13 געפייערט דעם יובילעי פון זיין איינייעהריגער עקזיסטענץ. הגם דער יובילעי האט ארומגענומען נאר איין יאהר טעטיגקייט פון דעם דאזיגען קיבוץ, איז ער דאך פערוואנדעלט געווארען אין א גרויסער פייערליכקייט דערייל דעם היגיעניש און בעקוועם איינגעארדענטען לאקאל מיט אלע איינריכטונגען, האבען די 40 מיטגלידער און מיטגלידערינס פון קיבוץ איינגעארדענט מיט זייער אייגענער ארבייט און פראצע, דאס איז אליין געשאפען כמעט אהן שום פרעמדער מיט־הילף, די מיטגלידער און מיטגלידערינס פון קיבוץ שטאמען פון לאדז און פון דער פראווינץ, דאס זענען אלץ יונגע בעגייסטערטע יודען.

א טייל פון זיי ארבייטען ביי שטענדיגער ארבייט אין פאבריקען, א טייל האט בלויז צייטווייליגע ארבייט, זיי האבען זיך אליין איינגעארדענט א שעהנע טישלעריי, וואו זיי פערטיגען אויס אויף בעשטעלונגען פון פערשידענע פירמעס טישלעך צו ראדיאס, פענסטער־ראהמען א. א. וו.

מיט פיל זארגפעלטיגקייט האבען זיי איינגעארדענט זייער לאקאל, וועלכער מאכט אנ׳אנגענעהמען איינדרוק.

די פייערונג איז בעגריסט געווארען: אין נאמען פון ציוניסטישען ער־עירוני דורך ה׳ יוגמייסטער, פון דער ציוניסטישער פראקציע אין דער קהלה — דאזאר רומקאווסקי, פון קיבוץ־פאטראנאט — אינזש. מאנדעלס, פון „וויזא" — פרוי אייבושיץ קלאזענבערג, פון „התחיה" — ווידאווסקי, פון קיבוץ בילוי — קארפ, פון קיבוץ „בדרך" — הורוויטש, פון „הנוער הציוני" פרל. קראקאווסקא.

די קיבוצניקעס האבען מכבד געווען די געסט מיט א טעפעל שווארצע קאווע און קוכען. דאן האט זיך דער עולם משמח געווען ביי ארץ־ישראלדיגע לידער און אויפפיהרונגען פון די קיבוץ־מיטגלידער.

פייער פאלקסבלאט

אנגעהויבען די פאטענטען־קאנטראלעס

דעם 2 ד. ח. האט זיך אנגעהויבען א גרינדליכע פאטענטען־לעגיטימאציע פון אלע אהן אויסנאהם אונטערנעהמונגען, כדי פעסטצושטעלען צי זיי האבען אויסגעקויפט די נויטיגע פאטענטען.

אין רעזולטאט פון ערשטען טאג זענען צוזאמענגעשטעלט געווארען 11 פראטאקאלען און די אינהאבער פון די דאזיגע אונטערנעהמונגען וועלען צוגעצויגען ווערען צו פינאנציעלער שטראף פעראנטווארטליכקייט.

פערשארפטע סאניטאר־קאנטראלעס

(א) אזוי ווי, אין רעזולטאט פון די געוועזענע סאניטאר־לוסטראציעס, איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז אין דעם רוב פאלען זענען אינם פערשמוציגען די טרעפען־גענג שולדיג די לאקאטארען, וועלכע האלטען אויף הינט, קעץ א.ד.גל. האט די אדמיניסטראטיווע מאכט בעשלאסען ארויסצוגעבען א פעראדנונג, אז אין פאל, ווען עס וועט פעסטגעשטעלט ווערען, דאס אין דער אומזויבערקייט איז שולדיג דער לאקאטאר, וועט דער לעצטער בעשטראפט ווערען צוזאמען מיטן הויז־ווערטער, אדער מיטן פעראנטווארטליכען הויז־פערוואלטער.

אפטייקען.
היינטיגע נאכט • דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאספערקעוויטש (זגערזשער 54), ריכטער און לאפאדרא (11 ליסטאפאדא 86), י. זונדעלעוויטש (פעטריקאווער 25), באנארסקי און שאץ (פשעיאזד 19), טש. ריטעל (קאפערניקא 26), מ. ליפיעץ (פעטריקאווער 193) ש. קליאפאטאווסקי (זשגאזשער 147).

איבערגעפאהרען.

(א) אויף ראג פיעטריקאווער און 6 שיערפינען איז איבערגעפאהרען געווארען דורך אנ׳אויטא די 70־יאהריגע אנאסטאסיא לארטש (על. קאשטשושקי 17). אין א שווערען צושטאנד מיט צובראכענע ריפען, האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

(א) אויף דער לימאנאווסקיעגא־גאס נעבען פלוטער מארק איז דורך אנ׳אויטא איבערגעפאהרען געווארען די 14־יעהריגע רבקה פלאנק (יודישע גאס 20). פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים.

זעלבסטמארדען

(א) אויף דער זגערזשער גאס האט זיך געסמ׳ט די ארבייטסלאזע דינסטמיידעל. די 27־יאהריגע סטאניסלאווא קאלאדזשיעיסקא פון קאנין. אין א שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

די סיבה פון זעלבסטמארד — עקסטע נויט.

* * *

(א) אויף 3. מאי־גאס 11 האט זיך נאך א סכסוך מיט׳ן מאן געסמ׳ט די 22־יאהריגע אניעלא סטאשיאק. פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט ערשטע הילף.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע פוילישע קאמעדיע א. ג.
„ליבעס־מאנעווערס"
אין די הויפט־ראלען:
Tola Mańkiewiczówna,
A. Żabciński, Sielański
א. א.
אויסערן פראגראם: ???
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג – 12 א זייגער ביינטאג.

פולשטענדיגער אונטערגאנג פון די לאדזשער יוד. טארג-שטייער און מארק-פאהערס

נעכטיגע פערזאמלונג אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין. פאמארסקא 15

שנכטען איז אין לאקאל פון צענטראלען קליינהענדלער פעראיין (פאמארסקא 15) אונטער פאר־זיץ פון ה' באמשטיק פארגעקומען א גרויסע מאסען פערזאמלונג פון די לאדזשער טארג - שטייערס און מארק - פאהערס צוזאמען מיט פארשטעהער פון אויבערראט פון פינף מארק־שטייער פעראיינען.

דאס ערשטע ווארט נעהמט דער פרעזעס פון אויבער - ראט ה' מענדעל מינץ, וועלכער שילדערט די טרויעריגע לאגע פון די מארק - פאהרער וועלכע קענען היי־יאהר נישט אויסקויפען קיין פאטענט. וואר־טענדיג אויף די שטיצע וואס די יודישע גמינע זאל ארויסהעלפען.

וויצע פרעזעס פון אויבער ראט פון פרוכטען־־געמיזע פעראיין (זשערמסקיעגא 45) יצחק ווייר־צענפעלד, ווייזט אן אז דעם פערגאנגענעם יאהר איז געווארען אויסגעצאהלט איבער 5 טויזענד זל. פאר ארימע קליינהענדלער אויף פאטענטען און היי־יאהר האט די גמינע בעשטימט בלויז 2000 זל., וואס עס מאכט אויס (לויט די ביטעס פון די טארג־שטייערס) צו 3 זל. א פערזאן. דער רעדנער טרעט שארף ארויס געגען אזא האנדלונג פון דער גמינע און טראגט אר־רייז א פארשלאג צו שיקען א דעלעגאציע אין דער קהלה און פאדערן א סומע פון 10 טויזענד זל.

דער וויצע פרעזעס פון 2-טען קליינהענדלער־פעראיין ה' רובינשטיין ווייזט אן, אז די טארג־שטייערס האלטן פאר א פולשטענדיגען אונטערגאנג. ס'מוז שוין אנגענומען ווערען ענערגישע מיטלען צו ראטעווען די לאגע פון טארג־ און מארק־שטייערס.

נאך דעם ווי ס'רעדען די ה"ה מיענדזשיגורסקי, האפערמאן און ניטקע אין אנדערע, ווערט אנגענו־מען א בעשלוס אז דער אויבער־ראט פון קליינהענד־לער פעראיין זאל רופען די נאהענטסטע טעג א גרויסע מאסען פערזאמלונג מיט פארשטייערס פון פערשיעדע־נע אינסטיטוציעס אויף וועלכער ס'וועט בעהאנדעלט ווערען די קאטאסטראפאלע לאגע פון די לאדזשער יו־דישע טארג־שטייערס און מארק־פאהערס.

ווינטער-הילף פאר יודישע ארימעלייט

ווי בעוואוסט ווערט היינטיגעס יאהר די ווינ־טער הילפס־אקציע פאר אלע ארימעלייט געפיהרט אין א צעהן־פאכיגען מאסשטאב ווי פאריגעס יאהר. לויט די אויסרעכענונגען דארף לאדז אליין געבען פון 1 מיליאן ביז א מיליאן מיט א פערטעל זל. אויף דער ווינטער־אקציע. ס'איז איבעריג צוצוגעבען אין וואס פארא גרויסער מאס יודען בעטייליגען זיך אין דער אקציע.

ווי אזוי יודען געניסען אבער ביז היינט פון דער הילף, כאראקטעריזירט אמבולטסטען דער בריף מיט וועלכען מאג. מ. באלבערישסקי, אלס מיטגליד פון הילף־קאמיטעט האט זיך געווענדעט צום צייט־ווייליגען שטאט־פרעזידענט ה' גאדלעווסקי, אלס פארזיצער פון קאמיטעט.

זעהר געעהרטער ה' פרעזידענט!

אלס מיטגליד פון קאמיטעט צו טראגען ווינ־טער־הילף דער ארבייטסלאזער בעפעלקערונג פון אונזער שטאט האב איך דעם כבוד זיך צו ווענדען צו אייך וועגען פאלגענדען ענין:

שוין העכער א חודש צייט ווי די ארבייטסלאזע און ארימסטע שיכטען פון אונזער בעפעלקערונג בעקומען געוויסע הילף פון א ג מיינעם קאמיטעט. מען האט שוין פערטיילט צווישען זיי קארטאפעל צי קליידער, געזאמעלט פאר די חגאות, און טאג־טעגליך ווערען אויסגעגעבען טויזענדער פארציעס עסען פון די 4 קיכען.

שוין אין חודש נאוועמבער, גלייך ביי די ערשטע שריט פון דער אקציע, האב איך אפגע־האלטען א רייה קאנפערענצען מיט די אנפיהרענדע פערזענליכקייטען פון קאמיטעט ווי דער באטש. פון וואיעוואדישען זיכערהייטס־אמט ה' ד"ר יוראנא פולק, פאגעל, נאטש. יויסלאווסקי א.א. אויף וועלכע איך האב אויפגעקלערט די טראגישע לאגע פון א גרויסען טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג, וועלכע נויטיגט זיך, אין דער דאזיגער ווינטער־הילף, הגם נישט אלע פון זיי קענען זיך לעגיטימירען, צוליב דער ספעציעלער יודישער עקאנאמישער סטרוק־טור, מיט לעגיטימאציעס פון פערשידענע אמטען ווע־גען זייער ארימקייט.

מען האט מיר פייערליך פערזיכערט, אז קיין שום פארמעלע שוועריגקייטען וועלען ביים רע־גיסטרירען נישט געמאכט ווערען, אז יודען וועלען בעקומען קארטאפעל, קליידער און כשר'ע מיטאגען. צום בעדויערן זענען אבער אט די אלע צוזאגען נישט אויסגעפיהרט געווארען. א האלבער ווינטער איז שוין, כמעט אוועק און נאר א מינימאלע צאהל יודישע פאמיליעס האבען זוכה געווען צו בעקומען צוביסלעך קארטאפעל. קיין שום פעקעל קליידונג האבען יודען נישט בעקומען. ביזן 1־טען יאַ־נואר זענען נאך מיינע גרעסטע אנשטרענגונגען ארויסגעגעבען געווארען 3180 פארציעס פאר 67 פאמיליעס אין דער ווערט פון 477 זל. פאר די ארימע פון 1־טען און 7־טען ראיאן.

יודען, וועלכע געהען אויס פאר א שטיקעל טרוקען ברויט, ענטפערט מען, אז ,,פאר יודען זענען נישטא קיין געלד־מיטלען" (5־טער ראיאן). צוזאמען מיט די פארשטעהער פון 3־טען ראיאן האט מיין בעפולמעכטיגער בעזוכט א יודישע ,,יואוו־נונג", וואו די קינדערלעך זענען געלעגען אויף דער פאדלאגע הונגעריגע און געפרוירענע איינגע־וויקעלט אין זעק און דער ראיאן־קאמיטעט האט זיי נאך ביז היינט קיין שום הילף נישט געגעבען, נישט קוקענדיג אויף דעם, וואס שוין לאנגע וואכען האב איך די ליסטעס צוגעשטעלט (קרוטקא 5־7, קלאפערמאן א.א.) ווען מען גיט שוין געציילטע יודען טאלאנען צום עסען, גיט מען זיי אין די אלגע־מיינע קיכען, און ווען די יודען ווילען קיין טריפה עסען נישט נעמען... ב'עמט מען צו אלס שטראף די טאלאנען (3־ט נ' ראיאן — ראזענבערג א.א.) איך ברענג נאר אלס אילוסטראציע איינציגע פאקטען. מיט א גרעסערען מאטעריאל קען איך צו יעדער מאמענט דינען.

אלע יודישע ארימעלייט ווערען געשיקט אין דער יודישער פילאנטראפישע אינסטיטוציע ,,נותן לחם", וועלכע קען דאך בשום אופן נישט בעזארגען די גאנצע שטאט יודישע ארימעלייט, וויל יודען געבען ביז היינט זייערע בעדייטענדע נדבות אין אל־געמיינעם קאמיטעט און במילא ביט מען א סך ווייי־ניגער פאר די יודישע אינסטיטוציעס.

אין אנבליק פון דער שרעקליכער נויט, אין אנבליק פון דער טראגישער, ממש פערצווייפעלטער לאגע פון דער ארימער יודישער בעפעלקערונג, בעט איך אייך, ה' פרעזידענט תיכף ומיד ארויסצוגעבען די געהעריגע פעראָרדנונג, אז די ראיאן־קאמיטעטען זאלען זייער הילף געבען אלעמען אהן אונטערשיד פון גלויבען.

מיט דרך־ארץ:

מאג מ' באלבערישסקי.

לאדז, דעם 2־טען יאנואר 1937 יאהר.

צוליב'ן קאלאסאלען ערפאלג

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פון פובליקום

נאר נאך 2 לעצטע קאנצערט-אויפטריטן

פון

יאסעלע קאלארני

פרייטאג, 9 אוונט און שבת, 12 בייטאג

פרטים אין די וויטערדיגע מודעות.

אקציע פון קאטאָז-ארבייטער

אין שייכות מיט'ן געקינדיגטען אפמאך

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון ז.ז.ח. (קיליג־סקיעגא 105) פארגעקומען א פערזאמלונג פון די פאבריקס - דעלעגאטען אין דער קאטאן אינדוסטריע.

נאך דעם ווי עס איז געמאלדען געווארען וועגען דעם קאלעקטיווען אפמאך, וועלכער איז געקינדיגט געווארען פונם 31 ד.ח. איז געמאכט געווארען דער פאראוווּרף אז די פאבריקאנטען האבען, סיי דעם קריזיס ארבייטס אינספעקטאר, סיי די פראפעסיאנע־לע פעראיינען נישט אנגעגעבען די סיבה, הלמאי דער אפמאך איז געקינדיגט געווארען.

הערנאך האט די פערזאמלונג ארומגערעדט די ארבייטער - פאסטולאטען, ארויסרוקענדיג א רייה פאדערונגען ווי צ.ב.ש. דאס ביז־איצט נישט רעגולירטען ענין פון לוין פון די אנגעלערנטע שטויסער, נארמירען די אפצאהלען פארן שטיין, פארן צערע־ווען העפטען א.א.וו.

וועגען די דאזיגע אלע ענינים איז אויסגעאר־בייט געווארען א ספעציעלער פארשלאג צום ארבייטס אינספעקטאר, אין וועלכען די ארבייטער פאדערען: 1) די פאבריקאנטען זאלען אנגעבען די מאטיווען פון קינדיגען דעם קאלעקטיווען אפמאך; 2) עס זאל צוזאמענגערופען ווערען א קאנפערענץ פון ביידע צדדים און פערפיהרט ווערען אונטערהאנדלונגען וועגען א נייעם קאלעקטיווען אפמאך און 3) עס זא־לען רעגולירט ווערען די אויבען־אנגעוויזענע ענינים.

חוץ מזה האבען די פערזאמעלטע דעלעגאטען בע־פולמעכטיגט די פערוואלטונג צו אנהויבען א ווייר־טערדיגע אקציע אויפן פאל, ווען די אונטערהאנדלונ־גען וועלען נישט דערפיהרען צו א הסכם, און די פא־בריקאנטען וועלען פערערגערען די ארבייטס - און לוין־בעדינגונגען.

פינאנציעלע מיסברויכען

זענען אנטדעקט געווארען אין 3 גרעסערע לאדזשער פירמעס

(א) אין שייכות מיטן פערענדיגטען ווירטשאפט־ליכען באלאנס־יאהר פיהרט אדורך די פינאנץ־אמט לוסטראציעס פון בוכהאלטעריע ביכער און ראקומענטען, וואס האבען דעם צוועק פעסטצושטעלען נעגוי די אומזאצען און הכנסות, בכדי צו דער־גיין, צי די פירמעס פיהרען נישט אדורך קיין קאמ־בינאציעס צום שאדען פון חוב מלוכה־אוצר.

ווי מען גיט אונז איבער זענען פעסטגעשטעלט גע־ווארען אויף דעם געביט מיסברויכען אין 3 גרעסערע לאדזשער פירמעס — אולפינקטליכקייטען אין דער בוכפיהרונג, אנגעגעבענע קלענערע אומזאצען א. ד. גל.

די פרטים פון דער אויספארשונג ווערען דער־ווייל געהאלטען בסוד.

דער אמת וועגן די יוד. ראטמענער

אין אלעקסאנדרער שטאט-ראט

אין שייכות מיט דער ידיעה פון אונזער אלעק־סאנדרער קארעספאנדענט פון 24 דעצעמבער פ.י. ערקלערען די יודישע ראטמענער משה פשיטיצקי און בערל קליין, אז די ידיעה איז נישט ריכטיג אי־בערגעגעבען געווארען. אמת איז, אז פארן פארשלאג וועגען די 200 זלאטעס האבען די יודישע ראטמע־נער נישט געשטימט וואס שייך דעם צווייטען פאר־שלאג וועגען פערגרעסערן דעם פאנד אויף 500 זל. פאר ארימע קינדער אויף שיך, האט דער נאראָ־פארשטעהער פארגעשלאגען, אז די שיך זאלען זיין נאר פאר קריסטליכע קינדער, די צוויי יודישע ראט־מענער זענען ארויסגעטרעטען געגען דעם און דער נארא־ פארשלאג איז אפגעווארפען געווארען, אזוי אז שיך האבען בעקומען אויך יודישע קינדער.

KINO TEATR

MIRAŻ

11 LISTOPADA 16

אנהויב 4 נאכמ. און יום-טוב—12 בייטאג.

היינט און טעגליך!

ליבעס-דראמע פון די צייטען פון גלאנץ און נויט פון צאריזם א. ג.

,,בורלאק פון דער וואלגע"

אין די הויפט-ראלען:

Inkiszynow i Wiera Korene.

גוט מארגען!

דער ,,עלעקטרישער שוחט"!..

ווי געפעלט אייך, רבותי, דער ,,עלעקטרישער שוחט'' ? ביז איצט האבען מיר געהאט עלעקטרי־שע טראמוואיען, עלעקטרישע ווינדעס, עלעקטרישע בעדער, עלעקטרישע פיעקאיזשנעס, עלעקטרישע מאנגלען.

און וואס עלעקטריע איז, ווייסען מיר דאך. אין סאמע בעסטען, פלאצט דער קארעק. און — סטאפ! אין מיטען פאהרען, איהר אײַלט זיך, איהר האַרפט כאפען א בעל־חוב, אין מיטען דרינען — סטאפ ! נישט אהין, נישט אהער, און ביז וואס, ווען, ווערט דער בעל־חוב א האז — נישטא ער.

איהר זעצט זיך אריין אין דער ווינדע. אייער ווייב האט בעקומען ,,וויי־ען'', אײַלט זיך נאך דער אקושערקע. אין מיטען דרינען — געפלאצט דער קארעק. איהר בלייבט שטעהן צווישען צווייטען און דריטען שטאק. נישט אהין, נישט אהער. איהר גראַ־בעלט ביים קנעפעל, קלאפט, שטורעמט, שרייט חי וקים — ס'גערט נישט. און ביז דער ווינדע פאלט אײַן א ריהר צו טון איז שוין נאך אלעם, אייער יחדענע האט שוין מיט מזל געבוירען א צווילינג— אהן דער אקושערקע.

דאס איינענע איז מיט אלע אנדערע עלעקטרישע אויפטועכצען. ביי אייך איז א שמחה אין שטוב, עולם ווייזט זיך, מ'שפילט. מ'טאנצט, און מיטען דרינען — געפלאצט א קארעק.

ס'ווערט פינסטער חושך, און נייי טו עפעס.

אקעגען וואס זאג איך דאס ? אקעגען דעם נייעם ,,עלעקטרישען שוחט''. געוועזן איז עס דעם ערשטען שבת, ווען דער ,,עלעקטרישער שוחט'' האט געהאט זיין ערשטען ,,ווּיסטעפ''. ס'זענען פערזאמעלט אונ־זערע ,,הומאניטארען'' און צער בעלי־חיים'ניקעס, מ'האט זיך נעגרייט צו דער ,,פרעמיערע''. דער ,,גליק־ליכער'' אקס שטעהט טייט, ווארט אונגעדולדיג אויפן ערשטען עלעקטרישען ,,גלעט'' איבערן קעפעל. ביי אונזערע ,,הומאניטארען'' פלאמען די פנימער פון נחת און פרייד, ענדליך דערלעבט די גליקליכע מינוט, ווען מ'וועט פטור ווערען פון דעם בארבארי־שען חלף. מ'גיט א דריק ביים קנעפעל, עולם ווארט אויף דער גבורה פון ,,עלעקטרישען שוחט''. מ'דריקט אהין, מ'דריקט אהער, און דער ,,עלעקטרישער שוחט'' ריהרט זיך נישט פון ארט, צווישען אונזערע ,,הומאניטארען'' ווערט א מהומה. א טומעל, א גע־פילדער, מ'לויפט אהין, א־ער מ'דריקט, מ'קוועטשט ס'העלפט נישט. וואס איז געשעהן ? א קלייניגקייט :

— ביים ,,עלעקטרישען שוחט'' האט געפלאצט א קארעק....

אב—נעק.

זונטאג-,,גערעטעניש"

(א) נעכטען האט פאנאטאוויע ערטיילט הילף א רייה צושלאגענע, בעפאלענע און צושטאכענע, בזת פערשידענע אומשטורעס :

דעם 53-יאהריגען אנטאני וואלדארטשיק (אויף דער כלאדנע גאס), וועלכען מ'האט איהם אלס צולאג מיט א מעסער ,,ארויסגעשיילט" אנ'אויג.

דעם 45-יאהריגען פערדינאנד בארטאן (דאמ־בראווסקיעגא 4), וועלכען מ'האט צושניטען מיט מעסערס דעם קאפ אויף דער דאמבראווסקא 41.

דעם צושטאכענעם יוזעף פירלא — אויף זגוירשא 7.

סטאניסלאוו פאלישצאק'ן, אויף דער צמענ־טארנא גאס, וועלכער איז פערוואונדעט געווארען אין קאפ און פנים

דעם 28-יאהריגען פראנציסעק זדולסקי, וועלכער האט בעקומען אויף ראג שרודמיעסקא און ליפשגא 6 טיפע מעסער-שטעך אין דער ברוסט און בויך.

פראנציסעק ווילטשאק און יוזעף קאוואל־סקי'ן, וועלכע זענען צושטאכען געווארען מיט מעסערס אויף ראג מארינארסקא און בזשעזשינסקא.

אין די אלע פאלען האט פאליציי פעראר־דענט אנ'אויספארשונג.

אויף 100 מענשען רויכערן 99

די איינציגע אונשעדליכע פאפיר. געזונד פאטענ־טירטע 4-וואטקאווע גילזען ווענען

,,OSMAN''

ספּאָרט=בעוועגונג

לאָדזער עקזעקוטיוו פון וועלט=פערבאַנד „מכבי" און דער לאָדזער ספּאָרט=פעראיין „מכבי"
האָבען אָנגענומען א שטעלונג אין דער פראַגע פון ה׳ ליפשיץ

אין דער פראַגע פון ה׳ מאַקס ליפשיץ, מיטגליד פון „מכבי"־פעראיין אין לאָדז, וועלכער האָט אלס פערוואַלטונגס־מיטגליד פון לאָדזער באָקסער־קרייז־פערבאַנד אָרגאַניזירט די באָקס־פערמעסטונג שטוטגאַרט — לאָדז, האָט די עקזעקוטיוו פון וועלט־פערבאַנד „מכבי" אָנגענומען פאָלגענדען בעשלוס:

1) שטעמפּלען די האַנדלונג פון ה׳ מאַקס ליפשיץ וואָס איז אונטער׳ן כבוד פון א מיטגליד פון דער מכבי בעוועגונג און פון א יודישען ספּאָרטלער בכלל.

2) אויפפאָדערען דעם מכבי־קלוב אין לאָדז, אַז ער זאָל תיכף בעזייטיגען דעם ה׳ מאַקס ליפשיץ פון אמט אלס לייטער פון דער באָקס־סעקציע ביים קלוב.

די פערוואַלטונג פון לאָדזער „מכבי" האָט זיך צוגעפּאַסט צום דערמאָהנטען בעשלוס און א חוץ דעם אויפגעפאָדערט דעם ה׳ מאַקס ליפשיץ אַז ער זאָל רעזיגנירען פון אמט פון א פערוואַלטונגס־מיטגליד פון לאָדזער קרייז־באָקסער־פערבאַנד, ווייל דעם אמט האָט ער פערנומען מצד די יודישע קלובען אין לאָדז.

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט מען ביז איצט נישט געקענט פערעפענטליכען דעם בעשלוס, ווייל ה׳ ליפשיץ איז געווען קראַנק.

* * *

ווי מיר דערוויסען זיך, האָט דער יודישער ספּאָרט־קלוב „מכבי" אין לאָדז דעם 23. דעצעמבער אָפּגעהאַלטען א זיצונג וועגען דערזעלבער פראַגע.

נאָכ׳ן בעקענען זיך מיט׳ן אינהאַלט פון דער רעזאָלוציע, וועלכע ס׳האָט אָנגענומען דער לאָדזער עקזעקוטיוו פון וועלט־פערבאַנד „מכבי" און נאָכ׳ן אויסהערען דעם בעריכט פון פרעזעס אינזש. ווייב־בערג וועגען דעם אָרגאַניזירען דורך ה׳ ליפשיץ די באָקס־פערמעסטונג לאָדז—שטוטגאַרט, האָט די פערוואַלטונג בעשלאָסען:

1) אָנערקענען די האַנדלונג פון ה׳ ליפשיץ אלס סתירה צום כבוד פון א מיטגליד פון דער „מכבי"־בעוועגונג.

2) פערארטיילען די האַנדלונג פון ה׳ ליפשיץ צוליב דעם, אַז פון אייגענעם ווילען האָט ער זיך אונטערגענומען צו אָרגאַניזירען די דאָזיגע פערמעסטונגען און האָט זיך אויפגעפיהרט אויף אַן־אופן וואָס איז נידריגער פון כבוד פון א יודישען ספּאָרטלער.

3) אָפּנעהמען ביים ה׳ ליפשיץ דעם מאַנדאַט פון לייטער פון דער באָקס־סעקציע.

4) אויפפאָדערען דעם ה׳ ליפשיץ צו רעזיגנירען פון זיין מאַנדאַט אלס וויצע־פרעזעס פון לאָדזער קרייז־באָקסער־פערבאַנד.

די דריטע מכביאַדע אין אַפּריל 1938

וואַרשא (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער סעסיע פון דעם אקציאָנס־קאָמיטעט פון וועלט־פערבאַנד מכבי איז פאָרגעקומען א זיצונג פון דער ספּאָרט־לייטונג אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ בייגהאַקער פון פּראַג. אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט דעלעגאַטען פון א״י, ליטע, בולגאַריען, רומעניען, ענגלאַנד, עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי, דייטשלאַנד, פראַנקרייך און פוילען. פון די אויספיהרליכע בעריכטען פון די דעלעגאַטען איז צו זעהען, אַז עס הערט זיך דאָס ספּאָרט־ניוואָ און אין פערשידענע לענדער מאַכט מכבי בעדייטענדע אָרגאַניזאַציאָנעלע פאָרשריטען. איבער דעם בעריכט האָט זיך אַנטוויקעלט א לעבהאַפטע דיסקוסיע. צום סוף איז בעשלאָסען געוואָרען צו דעלעגירען וואַנדער־אינסטרוקטאָרען אין די לענדער, וואו די ספּאָרט־טעטיגקייט איז נישט קיין בעפרידיגענדע.

אין דער באַהענטסטער צייט וועלען אָרגאַניזירט ווערען אינטערנאַציאָנאַלע קורסען, כדי צו פערטיפען די פאַכקענטשאַפט פון די אינסטרוקטאָרען. די קורסען בילדען א פאָרבערייטונגס־עטאַפּ צו דער גרינדונג פון דעם יודישען אינסטיטוט פאַר קערפּער־ענטוויקלונג. עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען אויפצופאָדערען די עקזעקוטיווע פון מכבי־וועלט־פערבאַנד צו שאַפען די נויטיגע מיטלען פאַר דעם געפּלאַנטען אינסטיטוט.

אין ווייטערען לויף פון די בעראַטונגען זענען בעהאַנדעלט געוואָרען די טעכנישע פאָרבערייטונגען צו דער דריטער מכביאַדע, וועמענס טערמין עס איז ענטגילטיג בעשטימט געוואָרען אויף אַפּריל 1938 אין תל־אביב. עס איז געשאַפען געוואָרען א ספּעציעלע קאָמיסיע פאַר די אָרגאַניזאַציאָנעלע און ספּאָרט־אַרבייטען. עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען דער פּראָגראַם פון דער מכביאַדע און די בעזונדערע ספּאָרט־פערמעסטונגען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די ווינטער־מכביאַדע וועט פאָרקומען אין דעם ווינטער־סעזאָן 1938/39.

דער דעלעגאַט פון טשעכאָסלאָוואַקיי האָט איינגעלאַדען אַלע לאַנד־פערבאַנדען פון מכבי אויף דעם גרויסען גימנאַסטישען צוזאַמענטרעף, וואָס וועט פאָרקומען אין יוני הײַ־יאָהר אין זלין.

„פון בר-כוכבא"

אין דער טעטיגקייט פון לאָדזער טה״ר און ספּאָרט - פעראיין „בר־כוכבא" לאָזט זיך מערקען לעצטענס א שטאַרקע אויפלעבונג, וועלכע שטייט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעאָרגאַניזירונג פון אַלע ביז איצטיגע סעקציעס און גרופּען וועלכע איז דורכגעפיהרט געוואָרען א דאַנק די טעטיגע פערוואַלטונג מיט חבר י. האַנדזעל בראָש.

טראָץ די זעהר שווערע מאַטעריעלע בעדינגונגען מיט וועלכע עס קומט אויס יעדען יודישען ספּאָרט - קלוב צו קעמפען און „בר־כוכבא" בפרט, האָט די פערוואַלטונג בעוויזען דורכצופיהרען אַן׳איי־גענעם לאָקאַל. צופּאַסען איהם צו די נייעסטע בעדערפענישען פון קלוב, איינפיהרען אַלע מאָדערנע און נויטיגע ספּאָרט־איינריכטונגען און מכשירים.

די נאָרמאַלע ספּאָרטליכע טעטיגקייט קאָנצענטרירט זיך אין די סעקציעס און גרופּען און ווערט אָנגעפיהרט דורך: דעם בעקאַנטען און פאַכמענישען פּעדאַגאָג, פּראָפעסאָר א. סענאַל און אינסטרוקטאָרען: פרל׳: מ. דיאַמאַנט, קריגער; ה״ה אבבע, קיסין, שטאַל, לעווי, ליבערמאַן, ראָכמאַן, זאָנדינער, גאָלדבערג, וואָווידיסלאָווסקי, מייזעל, פרייטשטיין, פישמאַן און אנד.

ביים פעראיין זענען טעטיג סעקציעס און גרופּען:

1) **גימנאַסטיק** פאַר מענער (יוניאָרען און סעניאָרען), דאַמען (יוניאָרקעס און סעניאָרקעס). פאַר אַנפאַנגער און אַוואַנסירטע, ווי אויך א גערטער־גרופּע.

2) **ספּאָרט-שפּילען** פאַר מענער (יוניאָרען און סעניאָרען) און דאַמען (יוניאָרקעס און סעניאָרקעס) — אַנפאַנגער און אַוואַנסירטע.

3) **לייכט-אַטלעטיק** — ווינטער־פאָרבערייטונג — פאַר מענער און דאַמען (ווי אויך יוניאָרען און יוניאָרקעס).

4) **שווער - אַטלעטיק** — פאַר מענער; אַנפאַנגער און אַוואַנסירטע — וועכטהייבען, רינגקאַמפען.

5) **ציקליסטען- פאָרבערייטונג** אויף האָמאַ אַפּאַראַטען — מענער, פרויען און יוניאָרען־גרופּע.

6) **באָקס — פאַר מענער** און יוניאָרען־גרופּע.

7) **שווים - סעקציע** — יוניאָרען, דאַמען און מענער.

8) **סקי-סעקציע** — א קורס פאַר אַנפאַנגער און אַוואַנסירטע, אויספלוגען, א לאַגער און וואַכטע, טרוקענע— צוגרייטונג;

אַלע דערמאָהנטע גרופּען און סעקציעס טרענירען 2 מאָל וועכענטליך, רעגולער, לויט א פּלאַן. חוץ דעם איז טעטיג א קולטור - קאָמיסיע, וועלכע אָרגאַניזירט יעדען פרייטאָג פאָרלעזונגען, און א מוזיק־סעקציע. די מוזיק־סעקציע האָט בענייט איהר טעטיגקייט. די פּראָבען קומען פאָר רעגולער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט זילבערבערג.

פוסבאָל

א. ק. ס. (שלעזיען) — אָלימפּישע מאַנשאַפט פון לעטלאַנד 0:5

האָקעי

קראַקאָוויע — דאַמב 0:3

נעץ-באָל פאַר מענער

מכבי — טור 1:2
י. ק. פ. — מכבי 1:2

רינג-קאַמף

י. ק. פ. — קרושענדער (פּאַביאַניץ) 6:15

פּינג=פּאָנג

חשמונאי (וואַרשא) — מכבי (לאָדז) 3:6

10-יאָהריגער יובילעאום פון לאָדזער „מאָרגענשטערן"

דער לאָדזער „מאָרגענשטערן", די גרעסטע און צאָהלרייכסטע אַרבייטער ספּאָרט - געזעלשאַפט אין לאָדז, פייערט אין קורצען זיין 10־יעהריגען יובילעי.

פאַר די 10 יאָהר פון זיין עקזיסטענץ האָט דער לאָדזער „מאָרגענשטערן" זיך שוין דערוואָרבען אין לאָדז א גרויסע פּאָפּולאַריטעט. „מאָרגענשטערן" איז היינט צו טאָג די איינציגע אינסטיטוציע, וועלכע האָט א פּלאַנמעסיגע מאַסען־אַרבייט אויפ׳ן געביט פון פיזישער דערציהונג.

דעם 23־טען יאַנואַר קומט פאָר אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן 10־יאָהריגען יובל א גרויסע ספּאָרט־אַקאַדעמיע אין טעאַטער „פּאַלאַס" (געוועזענער „ראָזמאַיטאָשטשי"). די דאָזיגע ספּאָרט - אַקאַדעמיע וועט אָפּשפּיגלען די אַרבייט וועלכע דער „מאָרגענשטערן" פיהרט.

די אינסטרוקטאָרען - קאָמיסיע פון לאָדזער „מאָרגענשטערן" גרייט צו א פּראָגראַם פון דער אַקאַדעמיע, וועלכע וועט זיין א רעוואָלוציע פאַר׳ן ספּאָרט עולם.

Dr.
Wołkowski
ציגעל=גאַס 11, טעל. 02=238
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 פרימאָרגען און 4—9 אָוונט

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9 טעל. 262-98
נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט
זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 12=234
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—8 אָוונד

דער גורל פון אַ פרוי

42) סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

עס איז שוין געוואָרען שפּעט און דער עולם האָט זיך גענומען צוגעהן, סטאַווראָגין האָט זיך האַרציג געזעגענט מיט רחל׳ען און איהר צוגעזאָגט, אַז ער וועט זי נישט פערגעסען...

ווען מאַמאַ האַרי איז געבליבען אַליין מיט רחלען און די לעצטע האָט איהר דערציילט, ווי אַזוי זי האָט געהאַנדעלט מיט סטאַווראָגינען, האָט די דערפאַהרענע שפּיאָנקע זיך צו איהר אָנגערופען:

— רחל איהר וועט זיין א גרויסער שפּיאָן!

זי האָט איהר דאַן ווייטער גענומען לערנען, ווי ווייטער אַנצוגיין מיטן רוף און זי האָט איהר אויך געזאָגט, אַז זי האָט זיך שוין היינט דאָ דורכגעשמועסט מיט א פּאָר מענשען און אַז זי, רחל, וועט גאָר אין גיכען קריגען אַן׳אַנגאַזשמענט אין איינעם פון די נאָר בעדייטענדע טעאַטערס אין פּאַריז, און ס׳וועט נישט נעהמען לאַנג און איהר נאָמען אלס טענצערין וועט איבערדוערן די גרויסע שטאָט.

— דאָס וועט איך א סך העלפען אין אייער אַרבייט! — האָט מאַמאַ האַרי איהר פערזיכערט.

רחל׳ען איז אין זינען געלעגען אַן׳אַנדער זאַך: מאָריס!... מאָריס וועט זיך דערוויסען אַז זי איז א גרויסע טענצערין... מאָריס וועט זי קומען זעהן אין איהר גרויסער גלאָריע, ווען זי וועט טאַנצען אין א גרויסען טעאַטער.... מאָריס וועט זעהען ווי מענער טראָגען איהר בלומען אונטער די קוליסען... מאָריס וועט זי זעהן אין ליכט פון א גרויסער בעוואונדערטער טענצערין פאַר וועלכער פּאַריז בוקט זיך. חלום פאַנטשמעלונג האָט זיך צעשפּילט אין איר פאַנטאַזיע האָט זי געזעהען, ווי מאָריס קומט זיך צו איהר בעטען זי זאָל קומען צוריק צו איהם. ווי ער ליגט איהר ביי די פיס...

איהרע טרוימען האָט איבערגעשלאָגען א קלאַפּ אין טיר, סטעפאַן דער פּאָליאַק איז אַריינגעקומען און זי געפרעגט צי זי איז שוין גרייט צו פאָהרען אַהיים. זי האָט אויף איהם א קוק געטון און בעגריפען, אַז אויב אפילו מאָריס זאָל צו איהר קומען איז שוין איצט צו שפּעט.... זי איז שוין איצט פערדריהט אין אַזעלכע אומשטענדען פון וואַנען קיין צוריקקעהר איז נישטאָ...

קאָנטראָלירענדיג ווי ווייט מעגליך איהר נערוויזיטעט, האָט זי ביי זיך בעשלאָסען אונטער אַלע אומשטענדען דורכצופיהרען איהר ערשטע אַרבייט מיט ערפאָלג.

סטאַווראָגין איז אַריינגעקומען. זי האָט זיך אויפגעהויבען פון אָרט און איז איהם אַנטקעגען געגאַנגען. אויסשטרעקענדיג צו איהם איהר האַנד, וואָס האָט אַרויסגעשיינט מיט ווייסקייט פון איהר ראָזעווער נעגעליזשע. ער האָט גענומען די האַנד צוגעטראָגען צו זיינע ליפען און א קוש געטון. נאָכדעם האָט ער פון קעשענע אַרויסגענומען א שוואַרץ לעדערנעם שאַכטעל און נישט אויסרעדענדיג קיין וואָרט דאָס געעפענט פאַר רחלס אויגען. ער איז געווען זיכער אַז זי וועט געפּלעפט ווערען פון דער טייערער מתנה, וואָס ער האָט איהר געבראַכט, און ער איז פאַר איהר געשטאַנען מיט אַן׳אויסדרוק פון זעלבסט־צופרידענקייט ווי א מלך. וואָס האָט אויסגעטראָגען, בעצאָהלט דעם פּרייז. און אָפּגעקויפט די סחורה, וואָס ער האָט געוואָלט האָבען, די סחורה, וואָס ער האָט איצט געוואָלט האָבען איז געווען רחל; און ס׳איז ביי איהם קיין צווייפעל נישט געווען, אַז דאָס טייערע שניירעל פּערל וואָס האָט געבלענדט פון אָפּשײַנעם שאַכטעל וועט זי אָפּקויפען פאַר איהם...

אויף רחלען האָט דאָס שניירעל פּערל איצט געמאַכט אַזאַ איינדרוק ווי מען וואָלט איהר געוויזען א פּעקעל שוועבעלעך אָדער אַן׳אַנדער ווערטלאָזע זאַך, נישט קיין ציהרונג. האָט זי געוואָלט האָבען פון דעם מאַן, וואָס איז פאַר איהר געשטאַנען, נאָר סודות... סודות, וואָס ער ווייסט און זי דאַרף זיי אויסגעפינען.... פערגעסענדיג אינגאַנצען, אַז דער מענש פאַר וועמען זי שטייט איצט איז א מאַן האָט זי נאָר געוואוסט, אַז זי דאַרף עפענען זיין האַרץ ווי מען עפענט א פאַרזיכטיג פערשלאָסענע קאַסע און פון דאָרטען אַרויסנעמען וואָס זי דאַרף, זי האָט געוואוסט, אַז זי וועט דאַרפען א סך פאַלשקייטען, זיין נישט אויפריכטיג, איהם אַרויסווייזען צערטליכקייט און ליבע, וואָס זי הויבט נישט אָן צו פיהלען. עס האָט איהר אָבער גאָרנישט געאַרט, זי האָט געהאַט דעם געפיהל פון אַן׳אַקטריסע, וואָס איז בטבע א גוטער מענש, נאָר עס קומט איהם אויס צו שפּילען די ראָלע פון א שלעכטען און זיין איינציגע זאָרג איז נאָר גוט דורכצופיהרען זיין ראָלע.

אַנשטאָט וואָס אַקטיאָרען שפּילען אויף דער בינע, האָט רחל אָבער איצט געדאַרפט שפּילען אין לעבען און די שפּיל איז געווען א סך געפעהרליכער און ריזיקאַלישער. זי האָט איצט געדאַרפט גלענצענד דורכפיהרען די ראָל פון א קורטיזאַנקע, פון אַן׳אויסגעלאַסענער פרוי, וואָס מ׳קאָן אָפּקויפען מיט געלד און מיט טייערע מתנות. זי האָט אַזוי נאָך געדאַרפט אַריינדרינגען אין האַרצען פון א מאַן און געווינען זיין ליבע נאָר כדי איהם אויסצונאַרען. און דער מאַן איז אויך נישט אפילו ווער: א הויכער רעגירונגס - בעאַמטער, א דערפאָהרענער שאַרלאַטאַן, וואָס האָט שוין געהאַט צו טאָן מיט צעהנדליגער פרויען און זי, רחל דאַרף עם איהם אָפּנאַרען. זי האָט זיך מיט אַמאָל דערפיהלט גרויס אין איהר אַרבייט און זי האָט גענומען שפּילען איהר ראָל מיט אַ סערגעוועהנליכער פאַרזיכטיגקייט און אויסגעצייכנטקייט. זי האָט אָנגעווענדעט איהר גאַנצען שאַרפזין און חכמה און אויסגעלייגט פערשידענע סטראַטעגישע פּלענער איהם אַריינצוכאַפּען אין איהר נעץ.

זי האָט געוואוסט, אַז אויב זי וועט איהם לייכט אָנקומען וועט נישט טויגען. מענער האָבען נישט שטאַרק ליב קיין פרויען, וואָס קומען זיי לייכט אָן. דער רייץ פון נישט קאָנען קריגען סטימולירט ליבע. זי האָט געוואוסט, אַז זי דאַרף איהם אַפּילו צולאָזען צו זיך און א סך מעהר נישט צולאָזען... זי האָט זיך גוט אַריינגעלעבט אין איהר ראָל און עפּעס ווי זי וואָלט געהאַט אַקטיאָרישען טאַלאַנט האָט זי פערשטאַנען, וואָס זי דאַרף אין איהר ראָל טאָן, און וואָס זי דאַרף נישט טאָן... זי האָט זיך טאַקע איצט דערמאָהנט, אַז זי האָט אַלעמאָל געהאַט א שטאַרקע נייגונג צו דער בינע, געוואָלט שפּילען טעאַטער און אָט האָט זי איצט א געלעגענהייט אַזאַ אויסערגעוועהנליכע געלעגענהייט, וואָס זי האָט אין איהר לעבען נישט דערוואַרט....

די אַלע געדאַנקען האָבען זיך געדריהט אין איהר מוח בשעת זי האָט געהאַלטען דאָס אָפענע שאַכטעל און בלומערשט מיט גרויס בעוואונדערונג בעטראַכט די טייערע פּערל. סטאַווראָגין האָט אויך קיין וואָרט נישט אַרויסגעזאָגט און איז געווען זיכער, אַז דאָס לשון האָט איהר אָפּגענומען פון גרויס בעגייסטערונג. זיצענדיג איצט לעבען איהר און זעהענדיג איהר אויסערגעוועהנליכע שיינקייט, איהר אָפּגעטאָקערטע יונגע פיגור, וואָס האָט זיך בולט געצייכענט דורך דער דינער נעגלישע האָט ער קיין חרטה נישט געהאַט, וואָס ער האָט אויסגעגעבען אַזאַ גרויסע סומע געלד אויף דער טייערער מתנה, עס האָט זיך געלוינט!

(פאָרטזעצונג קומט)

2 לעצטע גרויסע קאנצערטען
פון בעקאנטען יאסעלע קאלאדני אין פילהארמאניע

פרייטאג דעם 8 יאנואר 9 אווענד און שבת דעם 9-טען 12 נאכמיטאג קומען פאר אין פילהארמאניע 2 גרויסע קאנצערטען פון יאסעלע קאלאדני.

אהן גרים, קאסטיום, דעקאראציעס און סצע-נישע בומאפאריעס, פערשיינט יאסעלע קאלאדני פארן עולם, ער קומט ארוים אין א עלעגאנטען פראק און מיט אייגענע ארטיסטישע מיטלען האלט ער דעם עולם אין שפאנונג במשך פון א גאנצען אווענד.

ער איז א רעציטירער, א זינגער, קופלעטיסט און פערמאגט גענוג מיטלען אויף צו אילוסטרירען און ארויספירען טיפען און געשטאלטען.

מען דארף נישט פערגעסען, אז זיין זשאנר איז זעהר א גליטשיגער און ס'איז שווער נישט אריינצו-פאלען אין צווידיטיגקייטען און נישט פערשווטרע-ווען צו ווערען.

קאלאדני'ס פראגראם איז א לייכטע, א ריינע, א אירקאפעאישע. ער האלט דעם עולם א גאנצען אווענד און פאלט נישט אריין אין קיין וואולגארען טאן. ער האלט זיך בסדר אין בעשטימטע ראהמען פון וועלכע ער גערט נישט ארויס און לאזט זיך נישט אראפ צו קיין בילינע געשמאקלאזיגקייטען, נישט נאר ער זינגט און טראגט פאר, נאר ער שפילט.

זיינע טעמעס זיינען לייכטע שוהעפענדיגע און פריילעכע וואס גיבען דאך א אילוסטראציע פון אונזער לעבען, זיין שפראך איז זאפטיג, זיין פערז ריט-מיש און אנגעזאפט מיט הומאר.

ער איז פון די טעיילטע און אפשר דער איינ-ציגער. ס'איז פערשטענדליך, אז די 2 לעצטע קאנ-צערטען פון יאסעלע קאלאדני האבען ארויסגערופען היבש געהעריגען אינטערעס, נאך דעם ערפאלג פון די ערשטע קאנצערטען.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-נאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32
נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 אוו.
זונטאג און חגאות פון 9—11 פריה.

טעאטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאמוניקאטען)

לעצטע פארשטעלונגען פון קורט קאטש און ראמא לערער אין דער פיעסע „דאס קינד" אין פילהארמאניע

צוליבן גרויסען דערפאלג פון בערימטען קינסטלער קורט קאטש אין זיין פארשנעריין, וועט געגעבען ווערען די לעצטע 3 מאל היינט מאנטאג, מארגן דינסטאג און מיט וואך די זעהר אינטערעסאנטע פארשטעלונג „דאס קינד".

די וואס האבען נאך נישט געזעהן דעם גרויסען קינסטלער און אויכער פון וויכע בעסטע קרעאציעס, דאר-פען אויסנוצען די געלעגענהייט און קומען צו איינע פון די לעצטע פארשטעלונגען פון „דאס קינד" מיט קורט קאטש אין דער הויפט-ראלע.

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטישען טעאטער ווערט היינט 7.30 אווענד געשפילט „דער קארגער" מיט לודוויק סאלסקי אין דער הויפט-ראל.

— אין פוילישען טעאטער צעגעלניאנא 27 ווערט היינט 8.30 אווענד געשפילט די קאמעדיע „ווען אלטער ווייו רוישט".

קאלינובנא צוריקגעקומען פון ענגלאנד

נאך די גרויסע און פערדינטע ערפאלגען אין ענג-לאנד וועט די בעקאנטע ארטיסטקע קאלינובנא ארויסטרע-טען מיט א ריזה קאנצערטען אין די גרעסערע שטעט פון פוילען.

דער ערשטער קאנצערט וועט פארקומען אין לאדזער פילהארמאניע, זונטאג דעם 10 יאנואר.

ראדיא - פראגראם

מאנטאג, דעם 4-טען יאנואר 1937

6.33 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 מוזיק (פליטען), 11.57 צייט-סיגנאל, 12.03 מיליטערישער ארקעסטער (פון פויזען), 12.40 ידיעות, 12.50 „קינד און שולע", 1 מיטאג-קאנצערט, 2.57 לאדזער בערזע, 3 ווירטשאפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאמע - קאנצערט, 3.40 שמועס מיט קינדער, 4.05 פליטען, 4.15 שפראכען-ווינקעל, 5 רעפעראט, 5.15 סא-ליסטען-קאנצערט, 5.50 רעפעראט, 6 אקטועלער שמועס, 6.10 ספארט-ידיעות, 6.20 כאליסטען - קאנצערט, 6.45 לאדזער פעליעטאן, 7 זעלבערישע אודיציע, 7.30 קאנ-צערט, 8.45 אווענד - ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 ליטערארישער אווענד, 9.30 קאנצערט, 10 סימפאני-שער קאנצערט.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע
האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענד.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

NOWOCZESNE
Dr. Jungh wieczne pióro poleca JERZY MILL Łódź, Piotrkowska 73
Wielki wybór wiecznych piór wszystkich firm.

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

דעמאנסטרירט די בעסטע פילמען! היינט און פאלגענדע טעג!
„Anthony Advers"
דאס גרויסע גיגאנטישע פילם-מייסטערווערק, שטאלץ פון דער פראדוקציע
Warner Bros
First National
FREDRIC MARCH, OLIVIA DE HAVILLAND, אנסאמבל אין דער שפיץ פון בעדייטענדען העלדישע עפאפיי פון ליבע און אפפערונג,
ANITA LUISE רעזשי: Mervyn Lekoy
פרייזען פון די פלעצער אייף אלע סעאנסען פון 54 גר.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 פערטעל

פרייע פאסטענס

ס'איז נויטיג א נאכט-וועכטער אין עלטער ביז 40 יאהר ביי דער פירמע פאסמאניק, פראנציסקאנער 19.

ראקאלען

2 איינצעלנע שטובען פון זאפארט צו פערדינגען 28 p. strz. kan. nr. 3 צו ערפאהרען ביים ווירט.

ס'ווערט געזוכט א צימער אלס סוב-לאקאטאר פאר א שניידער-ווערקשטעל אין צענטרום שטאט. לאקטשינסקי, דרעוו-נאווסקא 16. 8238

א גרויסער לאקאל אין בעסטען צענטרום שטאט פיעטריקאווער גאס איז איבערצוגעבען פאר א לעגאלען פעראיין אומזיסט אויף געוויסע בעדינגונגען. — אפפערטען אין אדמ. אונטער „לאקאל".

פערשידענעס

בוכהאלטער-ספעציאליסט
נעהמט אן צו פיהרען האנדעלס-ביכער; גאראנטי, אז די ביכער וועלען אנערקענט ווערען. ערשטקלאסיגע רעפערענצען.
T. Bratkowski, Cleszyńska 7, m. 2, tel. 131-26.

BUCHALTER-PODATKOWIEC
na stanowisku zaprowadza i prowadzi księgi handlowe w większych i mniejszych przedsiębiorstwach. Sporządza bilanse. Organizuje również księgowość przebitkową. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją. Opłata przystępna. LEON KRELL, Piotrk. 79, m. 40, tel. 145-64.

Korespondent większej spółki akcyjnej, pierwszorzędny fachowiec, załatwia korespondencję w jęz. polskim, angielskim i niemieckim. Przyjmie pracę na 2 3 godziny dziennie. Oferty sub „Korespondent" do administracji N Folksblat"

אין פערלויף פון 3 מאנאטען לערן איך די העברעאישע שפראך אין ווארט און אין שריפט מיט אלע כללים ודקדוקים, אויך מפטיר מיט א דרשה צו א בעל מצוה. פרייז צוגענגליך. מיין אדרעס: גדאנסקא 24, לעהרער א. איטקין.

בחנם ווערט צוגעפאסט אלערליי גלעזער!

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, קאמ-בינירטע גלעזער, טערמאמעטערס,
אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט זעמטל. רעצעפטען פינקטליך און רעעל — געדענקט די אדרעס: עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפטען פון די ה"ה דאקטוירים.

Dr. med.
Michał Eljasberg
CHIRURG
przeprowadził się
na ul. Zachodniej 63
tel. 117-87.

Dr. med.
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאג.

Dr. med.
P. Braun
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.
פאר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פרייזען

DR.
H. GUTSTADT
אקושער-גינעקאלאג
וואוינט יעצט
זאכאדניא 66, טעל. 129-52
נעמט אן פון 9—11 פארמ. און 5—7 אוו

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעט פון אייראפע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

פארקויפט אין אלע אפטייקען, אפטיק-סקלאדען און פארפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

וויכטיג פאר אלע!
כריסבווינען, מאנוערטען, רעכנונגען, מעמארענדומס, חתונה-קארטען, פערש, עטיקעטן,
טיטען-עטיקעטען, מאס-ביכער, ברוים-עטיקעטען, טריקא-עטיקעטען, שמריפה באנדעראס און מהירטאריושען,
מיט די מאדערנסטע שריפט
עמפפעהלט
די שנעל-דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8 טעל. 255-09

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען-קראנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען-קראנקהייטען
האבען זיך איבערגעצויגען אויף LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

הילף און רפואה פאר בראך-קראנקע

רופטורען) אויף בוויוינקעל, נאפעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט-פיס.
דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען זענען פאר'ן לעבען ביטער און גע-פעהרליך. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספע-ציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפער-ליכע ברוכען און בעוויטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע אהן בלוטיגע אפע-ראציע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-פארמען און גארסעטען געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפו-טירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים פראפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער-זיטעטס-פראפעסארען אנערקענט
אנערקענונגס-צייגניש און לויב-טרייבען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען:
Prof. Dr. Marischler, Prof. Dr. Barącz,
Dr. B. Kielowski, Dr. Maksymiljan Müanzer.
ספעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אווענד
איז לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אומבעדינגט נויטיג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
צוריקגעקעהרט

מעכאנישע שלאסעריי ווייסעריי
פיהרט אויס ביליג, שנעל, גוט אלער ארט מאשינען-טיילען
J. Reder, Łódź,
11 Listopada 11/13
רוג זאכאדניא

לעטשניצע
פאר וועגערישע-קראנקע מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

אויערען, נאז און האלז אין לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאר-ישעס פון 9-2 און פון 4-8 אווענד
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdź. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.